Массо а мехкашкара пролетареш, цхьаьнакхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически партин Нохч-ГӀалгӀайн обкоман, Нохч-ГӀалгӀайн АССР Лакхехьарча Советан Министрийн Советан орган

(«СВЕТ») Орган Чечено - Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено - Ингушской АССР

30 (5410). | НОХЧИЙН, 22 январь 1973 шу. | Мах 2 кап. | Газет арадувла 1923 шера дуьйна

КЪАХЬЕГАМА ОВСАРЛЕ ЛАККХЪЕРГЬЯ, ПРОДУКЦЕГА ДӀАДОДАР ЛОХДЕРГДА

1972 ШЕРАРА СУНЖЕНСКИ РАЙОНА ЮРТА БОАХАМА БОЛХЛОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

КПСС XXIV съезда Директиваш кхочушъяр а, ... Сунженски района юрта боахама ... [illegible]

[illegible]

1972 ШЕРАРА НАУРСКИ РАЙОНА ЮРТА БОАХАМА БОЛХЛОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

[illegible]

АГРЕССОРИЙ БӀЕХА УЙЛАШ ЧАКХЪЯРГЬЯЦ

... Арзуерча «Ингушским» заводе хилар американски империалисташа Вьетнаме латточа агрессина дуьхьала болхлой, инженерно - технически болхлой, гӀуллакхерча накха митинг.

Митинг хьайийлар завода парт... организаце секретара А. Ш. Ахмиханова.

— Тхона, болхлоша, инженерно - технически болхлоша чӀогӀа халахетт американсий империалисташа мацарерча Вьетнаме леладу гӀуллакхаш, — аьлар митинге къамаьл даьча инструментальни цеха токара С. Н. Загорске.—Оаха эгӀазло хьайкаю, шоана, агрессораш. Болхлоша чӀоагӀа доккхал ду вьетнамски халкъа къонахчалах, из дохаде могаргдац цхьаккха низо, цудухьа тхо тешвьетнамцаш нотбарехиларах. Вьетнама да халдаш новкъостал деш да хьаллаьача ... хьамсарча Даьхен ...аргӀбара хьинар тхо да деш хъахьет берригача советски къахьегамхоша. Цу кхъе низза даьъа а лоацаш аз дош ду тхе дукхьала хьакра митингаш шера плен дать шера кхочушъе.

Дукхьам хилара митингаш

Митинге завода ... кагирхойн цӀерагӀа къамаьл дир токара А. Эбиева. Цо аьлар: «Оаха массане хьаллоаш цхьа боцъонаш безаьа долаш турпала тӀом беш дола вьетнамски халкъ, тхо массане кулия хургда.

— Вайна, къаьстта советски кхалнаха, хоза да ... хало хайра, Ӏезап тӀалехтар советски нана Сийлахь - боккха Даймехка тӀом лаьттача цераша, — аьлар завода ЖКО электрика В. М. Волинковас. ХӀана цу тайпара къиза тӀом латт Вьетнаме, дукха бераш, истий, ... бисаб доага лой, моераш, къоьтгаш боацаш. Цудухьа болхлой, кхалнаьха цӀерагӀа са аьа безам ба: «Дуненна машар иш, чаккхъергьяц шун бӀеха уйлаш, американски агрессораш!».

Къамаьл де трибуна тӀа воал токарь Дж. Бисултанов.

— ХӀаьз вай ... а ... довзол аралаьрча мехкашка а тхьама вай заводера яр слипа йола митингаш ю американски империалисташа Вьетнаме лелаеча агрессене дукхьала. Завода берригача къахьегама ветеранаш цӀерагӀа во эгӀазло хьайкаю американски империалисташта. Тхо массаза а хургда Вьетнама халкъаца, кушка я тха уйлаш, ... дува ю.

— БӀеха кулгаш тӀа ма кхувалде машар безача Вьетнама, — аьнар профсоюза завкома председателя Д. И. Галоева. Тоха са дац шийй кортмугъаьле бакъаш къилсам лоаттабеца далкъаца лелаеча хароошке, «Шийй лоӀамах йита Вьетнам!». Тхо массаза а шийча да кунна новкъостал де.

Американски агрессораша Вьетнаме леладу харц гӀулакхаш чакхдаргдоацилгах, из шийй лоӀамо йитар лехаш йола резолюци массане ряьзе а болаш тӀайнйар митинге дакъе лоацаш хинираша.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

СУРТА ТӀА: митинге дакъе лоацараш.

И. ПЛИЕВА сурт.

ТХА ИНТЕРВЬЮ

АХАРХОЧУН УЙЛАШ

Сунжерча «Победа» колхоза дааь кхайкхарах Наьсарерча «...ский» совхоза кхаьнача ахархочун Аьбогачнева АртагӀа дат цу дааш. Кердача шерара уйлаш кӀоаргъайе цо.

Соца вайнача деношка Соче вала кийчлуш вар АртагӀа. Накъа воаккхаш массехк хаттар дира аз цу мӀа хеваче ... кхоачушарга, Социалистически Къахьегама Турпалхочуга.

— «Победа» колхозоша даь кхайкхарах шийта дет хоана, АртагӀа, фу аь дарӀ Ӏа цу хьалхе?

— Дийнах аз ...

[illegible]

М. ЗАНГИЕВ.

РЕЙД БӀАЬСТИ ГАЬНА ЯЦ

Хьатӏадоагӏача шерарча хьуннъамма тешаме лард йолларах хьаттан продукиш ... боаккхача лоархӀаме да юрта боахама техника кийчахь тоаяр. МалгӀабика района боахамаша шоай техника бӀаьстан балхашта миште кийчъю хьежаш хилар тха рейдови бригада. «Ингушский» совхоза кое дӀавуоллашехьа бӀаргагуш я дикка йоккха мастерской. Цунна гонахьа латт бригадашкара хьайоадаль тое шаш йола тракторащ, комбайнаш. Мастерске чура ховаш дар жӀовиц таташ, токирин станокий зовнеш. Тхьаьинел совгӀа механизатор вар мастерске тхо дӀачудаьлча тайп-тайпара машенаш тоаеш, ишаш йола оатхалаш кийчъеш, моторашта хинича дефекташка хьежаш боахкаш.

Нийса вӀашт1ехьбаьккхаб боахаме механизаторий къахьегам. Дика доаа царна шоаш тӀайна социалистически декхараш, хов уж кхоачашдар мел лоархӀаме да. Укх шера хьалхарча квартала планагӀа ворхӀ мотор тоабе безаш из моторист Нашхоев Адам. ХӀаьта цо январь бетта из задани кхочаш а яь, ше тӀайнйача социалистически декхарашка хьежжа кхы а 7 мотор тоабе лаьрхӀад. Из цук вӀашт1ехьаргдалта тешаме дар, хӀана аьлча, мастерске заведующи волча Алероев Хьамида ма аллара, цо деш задани дикъ дийнахьа кхочашъо Адама. Дукха ба боахаме шоай декхарех лоархӀабеш бола механизатораш. Царех ба Кукиев Мирза, Салтукиев Берса, Бекбузаров Микаил, Аушев Умар, и. кх. Къаьстта лоархӀаме да механизаторашта а бригадашта а юкъе, техника сказгӀеа дикагӀеа тоаяра социалистически кхь яьржа хилар. ДӀадахача шера техника дукхагӀа а дикагӀа а тоаярах хьаллара моттиг ...нехкар совхозе М. Фаргиева кулгаллеча № 5 йолча бригада. Цудухьа совгӀата телевизор елар бригадана. Фаргиева бригадаца яхье яьлар хьалха цу балхашта тӀехьаюсаш хиная № 6 йола Умаров Хамарза кулгаллу бригада. ХӀара механизатора белгалдир шийй мел балхаш де йиш я, новкъостацарча яхье шийга фу хулургйа. ДӀйболабелар болх. Укх шера цар гӀулакхаш тоаденнаь. Тракторашь тоаьчул тӀехьагӀа цар кийчдаьд 9 нух, 30 комплект жаккаш, 6 культиватор, 6 сойлка, миттӀа хьийола дукха инвентарь. Цудухьа яхье хьалхара моттиг цунга я.

Бригадай хьалайнка хьежжа да берригача боахамерча техника хьал. ДӀадахача шера йиъллагӀча квартале планагӀа тое езаш хинараш 22 трактор йолча, мастерсканаӀарех тоаьь араьлар 24. Тое езаш хинна тайп-тайпара механизмаш 79 мара йоацача механизатораша тоаьй 85. Консерваци а яь вугӀарегӀа дӀаоттаьь латт совхоза кое комбайнаш. Аьа дезаш да тоаьь яьнна техника хӀаьзоттае совхозе хкоале йоаллига.

— ЧӀоагӀа юхатетт тха болх «Сельхозтехника» эшача оатхалашца тхо дерттӀа Ӏалаш ца даро, — йоах мастерске механика Хамхоев Мухьмада. — Тха боахаме дукхагӀа йолча техникана ремонт ю мастерске. Бригадашкара хьаххуалача тракторашта, комбайнашта, машенашта де деза гӀулакхаш дукха да. Бакъда керттора ремонт яьича я цхьайола оатхалаш ца хилар бахьан долеш машен хаинахь араякха йиш хилац... Цхьабакъде ерригӀа эша оатхалаш гхоашта ца теле а механизатораша шоай балха темпаш лох ец. Укхаза мастерске ба тоазанаш. Цар новкъостацца тишъенна оатхал тоаь, кердо яр хьа а ю.

Къахьегамнара механизаторий безам ... боагӀача тайпара теркам тӀабохийт совхоза кулгалхошеи специалисташна. 1971 шера йиъллагӀча квартале техника тоаяре план тӀехкхоачашъярах доагӀача алапех совгӀа 15 процент премеш сихай механизаторашта. Миштта къахьегам вӀашт1ехьбаккхаро йиш хулийтаргьи боахама ерригӀа техника февраль бетта иод а яь бӀаьстан балхашта кийча хилийта.

Бе-ба да из гӀулакх МалгӀабика района боахамашка. Хоаш да къахьегамца безам дукхагӀа хилача хьалер овсаргӀа хулга. Дикка кхетадаьдац из «Кавказа» колхозе. Эттара хьалха бӀарг тӀеотт боахама ко дӀачувбаьнначунна хецаенна чаргаш а йолаш латтача тракторашта. Бе-башха йолцача тайпара латтар дукхагӀйола транспортни тракторашь а. Комбайнаш Ӏа доаккхача моттиге латта тоьнна йола жаткаш, гобаькхха Ӏожхайса яда тайп-тайпара оатхалаш. 16 комбайнах тоаьенаш 4 мара яц. ХӀаьта ерригӀа укх шера тоаьь араьнираш шин трактор яр. Колхоза кертерча механика вов. В. С. Бикетова хетаргахьа кхевига тӀехьожаш лоаттабу ремонт яь араюхача техникана. Лехача кораянар цунна техникана ремонт а яь араяхарах йола акташ. «Бланкаш ма тхоа, уж ца хилар бахьан долаш да ма миштта», — йаш бехказа вуалар мастерске заведующи вола П. Е. Шаров а.

Помещене чу тракторашта ремонт еш боахкар механизатораш. Хоаш-довзаш бацар уж шоай социалистически декхараш. «Колхоза председатель курортера кӀалагӀа хьежаш да хто, хӀаьта цо цӀа а вена бригадашта комплектаци йича мара тӀеэца йиш йолаш дац тха социалистически декхараш»— йаш дуаш 4-ча бригада механика Халин Николая. Къаьстта кхадезаш да къахьегама процесс боахаме лерттӀа чаккйоаккхаш ца хилар. Масала, ...чуйна даьнча телха комбайнаш латта а латтийта кхьча техникана болх бе хьожабеьб комбайнераш Н. М. Сескова комбайн ахангаьха кхачилина чархаш хоттала а яха латт. КӀал оттаь колодкаш я... ...ай дӀаларш, хьайола оатхалаш. «Аз дукхаза аьнад, цунга, бакьда аз аьарах хӀама хулаш дац комбайн тоаярхе из шие латта езача дӀаоттаярахи», дуаш механика. Керттера проблема я колхозе механизаторащ тоьлаш ца хилар. Таханарча дийнахьа 54 тракторист эш колхоза. Колхозе шийче лаьрхӀача 25 специалистах цхьанниха а кийчвеш вац. Хьалха механизаторий курсаш лахача 18-нех боахаме бола беш 6 саг. мара вац. Отташ да хаттар: ХӀанад из миттӀа? Из -да къахьегамнара безам совбаккхара укхаза деш хӀама да хилар.

БӀаьсти яла дукха ха йисаяц. Из дицаламйта йиш яц боахама механизаторена а кулгалхошна а.

В. И. КРУПНОВ,
МалгӀабика района юртбоахама управлене ... инженер.

Х. БУЗУРТАНОВ,
«Ингушский» совхоза керттера инженер.

С. ДЖАМБУЛАТОВ,
«Сердало» газета болхло.

ДЫНА А ТІЕХЬАДИСАЧА ГІУЛАКХАШТА А ДУХЬАЛ

ПАРТИЙНИ ВАХАР

[illegible] организацешна, юртарчу Советаша, кхечу общественни организацешна шайл болчу масо аттаде [illegible] хьалхахь, [illegible] хурбонаш кхетам болх бар.

Дина духьала пропаганда [illegible] хьинаре дакъа лаца [illegible] хьехархоша, юрта боккхача [illegible] адамаша, партийни а, советски а органий белхалоша. Цар [illegible] атеистически темаш лекци [illegible] беседаш а, цу хьаькхарча [illegible] репешна, віашагіиккхетаршка, [illegible] тахана хулача [illegible] дакъа лоац. Атеисташ бола лекторш уьш тіеххьарча хана дукхагіа хуьлах болх беши бахабоч бахьа коттиганна, шудукха динагіа сатуть болу цар хьахьеганхой хьалхаш ка хьежна шоай болх ваьбе. Чахйоаччча тоьпаршч [illegible] чулоацамгол теоретически лостам тен дуллача оаха бесш бола атеистически болх укх тіеххьарча хана дукха оргабьнинаб. Соахк атеисташ бокъча тха лекторашна 160 лекци йийшай. Цу лекторий гонзал дештара денга лаклуш йоагіа, цунга хьежжа дукхагіа пайда боал цар ешача лекцеех а.

Партийни организацешна дина [illegible] тем [illegible] гіулакхаш. Цу балха [illegible] районна общественни организаци, культурно-просветительни учреждениеша. Из бола віашагіеххьбоаккхача дукха дина [illegible] «Комсомольский», «Самашкинский» совхозий, райпромкомбината, № 1 болча юьртара школа партийни организацеша. Цу коллективашна [illegible] хьахьеганхой [illegible] віашагіеххьбахкара гіулакх, [illegible] дукхагіа [illegible] общественни группий хьалхаш [illegible] эпидемиолог [illegible].

Атеистическа кхетам балара [illegible] массови средствий: ловзаргах, радиох, хьоккхама агитатецах. Из болх бара юкхьакцарча партийни организацешна лахьххІа коммунисташ къоастабаьб. Уж ба шоай [illegible] атеистически балха планировани эш из віаштІехьбоаккхашин. ХІаьта парте райкоме віашагІьеллача атеистически совето лекторашта, пропагандисташта [illegible] бара [illegible] практически а [illegible] ду.

Дина-атеистически пропаганда ара гІулакх [illegible] мужчина [illegible] дукха гІорэ ца. [illegible] даржІаца да хІара саг [illegible] совета [illegible] лоацаш хилар, [illegible] вахара [illegible]. Района віашагіеххьа болх бош а [illegible] болл [illegible].

Хоин да, [illegible] [illegible] Шідахара материалистически мировоззрени [illegible] учреждениеш бошкача [illegible] ма болх бол. Педагогически коллективаш цу хьалхьара беча балха [illegible] партийни организацешна керттера терам тІаухийт дешара процесс нийса віаштіехьдаккхара, [illegible] йола материал мировоззрение домалец ийха ... [illegible] хилийтара. Ерригача школашна «атеиста уголокаш» хьалбй, «хьонача атеистий кружокаш а бахк бех.

Парте райони комитето бІарг хІалхара далийтац пропагандистий квалификация лакхьара доаш. Пропагандистий — атеистий гонзал лакхьара лахьххІа школа я районе болх баш. Цига дешаш ва хІана 20 саг. Халкъа университете атеизма факультет я. ЧоагІа терхам тІабохийте дуц атеизма дешаш юкхьанцарча парторганизацей секретарий семинараш ста хана.

ДІадахача шера райони ерригача юртаішка сходаш хиннай. ДІахача замал тІехьадисача гІулакхашца лоаттабу къовсам чІоагІбара де деза гІулакхаш кхйцар нига. Цу сходашна ходдамбола решенеш тІаийир, уж кхачайьттара комиссеш віашагІьехкар. Цар шоай терхам тІанеоттабу духха дстий ца кхуьллйтара, ха ... бола мехкарий маьре ца ахийтара, кхалсаг маьре йодаш урдуш ца дахийтара. Ишта хьаракъаш меларамца, бола ца беш харцахьа ... ловзанашца къовсам лоаттабу цар.

Цу комиссеша беча балхах дика бермат даьннад. Укх тІеххьарча хана районе дІадьннад али йиш я кхенза йола йийігаш маьре уяйталгех борэ [illegible] тІера дваклегех.

Цика віашагіеххьаьнний шоай бола Джанарадий Бата председатель волча ... [illegible] комиссе. Шоай [illegible] гІулакх [illegible] кхоачашду цу комиссе [illegible]. Юрта моллагІа хатар эшнарга ... а хьежаш харцвала гІортар юкъ тох, доо хьоаде гІортар сацаву. Цу юртарча [illegible] тайпара берхалбу цу комиссе болх, дукха дуц шоай [illegible] дІахача замаа тІехьадисса гІулакхаш дІадахара деша.

Дукха дика гІулакхаш гойтеш я кхыча юрташка віашагІьехха комиссеш а. Ишта, Валаргте [illegible] хиина Идрисова Асет [illegible] Мамадов Бискаев маьре ахача йийй дай да ... кердагІбаьнабар. ТІехкха [illegible] лаьмарца хьоастыру де гІулах. Асоэ хІана [illegible] сагана кхаш я.

Ореховски юрта [illegible] массе [illegible] дийцар массе хана кьаракъаш нелаши дазалах къеста гІертар лийнача Бамисаков ТахІира доа. ХІана малар дица а дица шоай дезалца вахаш ва из.

[illegible] віашагіеххьаккхача [illegible] тІехьадисса гІулакхашта [illegible] кхоачашду ... Нийслуш я из [illegible] гІулакхашка [illegible] юрташка, [illegible] КПСС райкоме, райисполкоме юртарча коммунистий, депутатий, комиссей члений хьинар кхы а [illegible] тІехьадисса гІулакхашна лоаттабу къовсам чІоагІбора.

КПСС XXIV съездо вай махка технически прогресс сиххьара, бечача наха культурен образовани лакхьара, къахьеганхой вахара торонаш айра ІалашаЂ йоакха программа тІаийнай. Коммунизм хьалхьеча вай ... [illegible] лахаш дакъагІа [illegible] хургба дынах вешарош, дІааьагІа гучадаьргда дІахача замал тІехьадисса гІулакхаш. Уж сигагІа вай вахара юкъера дІадаккха мехь эшар да декхарийла ба идеологически фронта болхлой.

Ш. ЭДИСУЛТАНОВ,
КПСС Ачхой-Мартана райкомна пропагандей агитаци отдела заведующий.

Толамаш лезе

[illegible] гІулакхаш ... [illegible] Гудермеса района боахамашка шурий дикал лакхьара. [illegible] дІачутела шура масте біехаш [illegible] шурий боахамашто. [illegible] укх шера [illegible] хьайбаш леладерий віаштІехьдаьнни шурий продуктивность лакх я еш цун дикал совьлкха.

Масала, укх шера «Гудермесский», «Дружба», «Новогрозненский» боахамаша шурий заводашка дІачутийна шура дика йолаш хиларах тІаьхийтта ахча 5560 эзар сом хилар.

Шіе-шегІа хьалакху уж хуманаш боахамашка. Болхлой белхтоххам лакхбир, доахаши уж чуДата [illegible] дика делийтара, [illegible] деттарий гигиена тІальожам оттабир. Цу гІулакхий леттІа терхам боабоцар хьоахе. Баьгла дІаэ хІара доаллре тІадуза саобарашьєа, гата леладу. Хуьцаденнад беттнааьа Іатте деш лела гІулакх.

Бакъда нийслу боахамий фермашка хадонай. Картаг... [illegible] да кхь помещене чу латтаче 600 Іаттагара хьайоахкхаш йола шура шельеш йолча установкаех хьакхи а боах беш ца хилар. Юкхейсача помещенешка артизански хий чудолча бассейнаш чу шелью шура. Ала дезаш да ... кхоачамбоацаш хилар. ХІара боахаме хила беза ма, шурий ихьан тошапа кубически метр а болаш.

Уж балхаш леттІа чакхдоахача боахамий віаштІехьдарда шурий товарий производства бизза пайда эца. Масала, дахьхІача тучадаьннад шура шельеча балламна дІадохар 500—700 сом мара доацам. ХІаьта шурий дикал лакхха хиларах шурий заводашка боахамашта луш дола ахча 2,5—3 эзар сом да. Цу гІулакха къастта терхам беш лела боахамаша ... къахьеганхой, хІана вахча заводашкара шура дика хиларах боахамаша эшам долча ахча 98 процент доахан детташ хьоа. Къахьегам боаттІача тайпара віаштІехьа а беннна уж балхаш леттІа чакхдоахе, укх шера лакха толамаш доахаргда района хьайбаш лелаерашьа. Цу моагІашка дезаш да цара 1973 шера кердача Гостах шура дІачутела хьаргйолга.

П. [illegible],
Гудермесски района юртбоахама управлене керттера зоотехник.

РЕСПУБЛИКА ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ

20 январе республика районий городской къахьегамхой депутатий Советий исполкомий председателий совещани хилар. Совещане дийцар района, городской, юртарчи поселкови Советий сессеш кийчъярех чакхъяхарех балха практика тоаяра дош. Цу хьакъе доклад йир Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретаро Г. В. Силехина. Дийцача дешах, лакха моаттІа йітарица дийцар гулдинарвша.

Совещане къамаьл дир республика Лакхехьарча Совета Президиума председатело К. И. Оздоева.

ІАНАРАХ ШОЗЛАГІА ПАЙДА ЭЦ

Грозненски вагони депорча рационализаторех дикагІа хоалхІаш ба мастер В. Г. Пивоцов кертера инженер И. И. Черашин. Цар телача рацпредложенеша пахаддаш тоаду бокха хьалаш, дукха электроэнерги ,сацхІадаш, кхьайола ахчан средстваш хоьйт. Масала, дукха ха йоаццаш а тІехьа цхьа болх баьча Іанарах шозлагІа пайда ийбелга віала фул хацар доп. Рационализатораша ин. Никонерхон Черашинаш цхьа болх баьча Іанарах шозлагІа пайда эца мегаргбола гучадаьлар.

ХьалхагІа диазратора толонка чура хий 104 градусага кхоачаш дІоахдора духхьал котелашкара хьайоагІача Іанарца. Ио бахьан долаш котелашта дукха низ тІадаттар. Промывочно - пропарочни станце сушилке дІаухийтеш контора помещени йіоахъеши йола Іы нох ле хІама а хьапаш ... хьа дІанхуваар. ХІаьта цу Іанарца хий йіоахлелга могадир рационализатораша. Шоай предложени балха юкъейоалладра цар фу дир [illegible] кхоачамашка Йіайха Іы хьайоагІа лийи дІакъоастийир. Керда хьалъаь лини диазратора толонка чу Іы дуча линегІа дІалеттар.

А. ЗНАЖЕВ.

«БЕЛАЗАШТА» ЛАЬРХІА РОБОТ

«Белазашта» техническе гІулакх дара универсальни механизированни установка хьаьй Хайдаркенски автобаза мастера В. Панкратьева. Тамашийна сиха кхоачаму из белорусски машенийн гигантий автомоши чархаццеш ступицашкея хьажарца а уж тоаяра я дуваадеьш мел дола балхаш.

Массазарьэр сашка йолча электропогрузчиках «механически кулгаш» деххад рационализатора. Гидравликаца болх беш йолча гІанне тІахеттача оборудоване комплекса етта хьабаса боаи арх, сопнах хьайбаних, эшшача моттиге Іоттаю. Изэамо оперсни [illegible] тІехьашкарчеи ступицашна а ю къаьстта шин тайпара приспособлене.

«Белазашта» лаьрхІача робото (ишта цІи тиллай цунах Хайдаркене), кулгаца беча халача балхах мукІабьххаб болхлой. мессекалла сиххьай машенашта ю ремонт.

В. А. Панкратьевд дагалаьцача кердача приспособленега лаьрхІа хьажаш ба мехкарча дукхача [illegible].

(Киргизски ССР).

(ТАСС корр.).

Н О Т — «ТЕРЕК» ФИРМЕ

КПСС XXIV съезда Директиваш тІа белгалдаьккхад халкъа боахама деррига доакъошна къахьегам Іилмах ларда тІа віашатІехьбахкха а беза хІара болхлочо общественни производствеіа юкъа лоацача къахьегама дакъага хьажжа цунна къахьегарии доагІар дургдолаш технически нийсъаь нормаш юкъейоалае а еза дыца.

Къахьегам Іилмаш ларда тІа віашагІехьбоаккхаш «Терек» фирма кулгалхоша бокха организаторски болх бу партийни, профсоюзни, комсомольски организацешца цхьана,

Цу гІулакха дьалхарча мугІарашка дітт инженераши техникаши, производстве хьалхе даттараш, коммунистически къахьегама ударникаш. ХІана Іоеэьй плача предприятешка а шорра дІаяржаргйола дика опыт.

«Терек» яхача мебельни - дахчах хІамаш еча фирме юкъейоаладьй 1523 норма, царех 1426 керттерча цехашка 98 гІона йолча цехашкаш. Царех технически нийсъаь 1090 норма я. Фирме болх беча 1395 сагах 834 ва сдельшик, царех 502 саго болх бу технически нийсъаьча нормашца.

Г. И. Суслонов керте латтача къахьегамен алепан отдело инженерно - технически болхлошца, цехий болхлоша А. И. Ибрагимовша, И. Чуйкова, Е. Агеева, А. Сорокинна, профсоюзни активаша цхьана бокхаь а хала а болх баьб хаша йола нормаш токхаш, отраслеви нормативашка хьежжа уж технически нийсъаьйий доххаш, хІаьта ишта технически нийсъаь нормаш юкъейоалларах кхоачашьяраи хІама дадара прогрессивни положени оттеш.

«Терек» фирме нормированни эрзальхха тоаро хІезига гІо деш бар премиш телара, прогрессивни система оттаьра. Цунах къахьегам віаштІехьблаккхарея нормировани боарам лакхагІа мел хул дикагІа хул хьаеш йола мебель, лакхлу къахьегама, овсарле. цуцта хьежжа плаи кхоачаши тІеххоачаш ярах луш йола премеш йоахкагІа хул.

Болхлошта - сдельщикашта алапе фондащара премеш телара ерригача положенешка хьежачул тІехьагІа премеш 25 процентагара 40 процентага кхоачаш лаккйир. Цунга хьежж хуйцаденнад премеш телара боарамаши положенеши.

ХьалхагІа сдельщикашта премеи ерригача цехе плаи кхоачашйича мара лацар. ХІана цуни кхоачаш бац. ХІаьта керттердар мебель арахецара плаи кхоачашьярах е кхоачаш ца ярах мича латт. Керттердар да из мишта кхоачашьяьй къоастадар; из кхоачашьеш цунга хІабахача къахьегамгех ахчангех хьежжа, мебель дика хиларга хьежжа цун лоархІам бар.

Уж боарамаш лакха хиларга хьежжа тел хІана фирме алапе фондацара луш йола премеш. Уж боарамаш лакхдьа тІехь фирме лаьнача кхье тьалха латт А. И. Ибрагимов керте латта № 1 йола цех - филиал.

Эгтара дьалха дІадьоккхашеньа могеш дІачулуча дукхагІча цехий продукце 95 процент лоац. Ишта моттиг хьача луш йола премеш 40 процентага кхачаьца лаккхъ.

Технически нийсъаь йоацача нормашца болх бераш цар комплексни нормаш лакхагІа хиларга хьежжа лохьо телаш йола премеш. 1971 шера июнь бетта комплексни нормашца болх баьча станочникашен сборщикашен йіца премаш 35, 61 процент лохагІа яр, цунга хьежжа 16-и 11-и процент боарам болаш а хилар. ХІаьта технически нийсъаьча нормашца болх баьча стрелочникий премеш — 33 процент.

Премеш хьожаю ерригача бригадас сдельно дьаьккхача алепега хьежжа, бригада членашта дІа а доаь цар сдельно дьаьккхача ахчанга хьежжа.

Цу системах ховлла керттердар да из болхлошта а предприятеша а дика хилар. ХІана болхлошта хов цу льготия нормашца болх бьча шоашта премеш хІезигагІа хоагІаргйолга.

Материальни стимулировани ишта йола система я «Терек» фирме 1971 шера январь бетта дела. ДІадахача шера хьахиннача результаташа хьехьокх из система дика а пайдане а хилар. 1970 шера хийцачул 10 процент дукхагІа арахец товарни продукци, хІаьта болх беш бола нах 26 саг хІезигагІа ба. Толамца кхоачашйир 1971 шера плаи а. ТІахнйтта деррига а 900 эзар сом хуЙа ахча тІахнйттар къахьегама овсарле лакхьяра чотах, из дир сдельщикаш бола болхлой 40 саг хІезига а хулаш. Производствени программагІа дІабола беррига къахьегам цхьан шера 13 процент кІезигбелар, хІаьта 5 шу хьалха мииачул — шозза, 72,9 эзар сом кхоадаьл алапе фондах, цунах 32 эзар сом деннад къахьегам кІезигагІа дІабахийтача овсарле лакха йолча сдельщикашта. Предприятено бола пайда 40,7 процент лекхбенниб.

163 саг юкъе вола эгтара дикагІйола 6 бригада духхьал технически нийсъаьча нормашца мара болх бергбоаш оттавй. Керда. прогрессивни нормаш юкъейоалар бахьан долаш болхлошта хьинарегІа къаьег, балла денах дукхагІа пайда эц, оборудоване дикагІа болх байта гІерт. ХІаьта цу деррига а къахьегама овсарле лакхьара гІо ду.

Цул соагІа, бокха болх баьб «Терек» фирма управлене аппарата болх дикагІа тоабеш, подсобно гІо ду болхлой дукха - кІезига хиларга цІаькха а хьожаш, массекх организационно - техническе мероприяти чакхъьккхай.

Цу деррига йиш хилийтар болх беш болча наха 250 саг кІезигве, къахьегама овсарле 15 процент лакхье, хІаьта сдельщикий болх — 20 процент. Уж гІулакхаш дар бахьан долаш фирма коллектив 6 бутт хьалха кхьаьар 1972 шера планагІа оттабьча боарамга.

Фирме болхлошта юкъера доагІа алапи 6 процент, хІаьта сдельщикашта 8 процент лакхделлад, къахьегама овсарле 12 процент лакхьеннай.

Сдельщикашта луш йола премеш 10,3 процент дукхагІа хиннай.

М. ПЛЮЩ.

МОСКВА. Укх гаргарча итт шера дукха электроэнерги дІателара электропередачай аттара кердагІа йола линеш эшарьа.

Г. М. Кржижановске цІерагІча энергетически института Іилмахоша конструкторашех кийч а ъь Советски Союзе тохкаш я кхе фаза йолча тІеходукха электроэнерги телача кабеля модель.

ТІеходукха электроэнерги тала кабель хальъе боахама юкъейоалларо шорра торонаш хьаелларгья пайдалеча балха йоккха коэффициент а луш энерги электрическа станцешкара йоккхийча промышленни центрашка дхийтара, йиш хулийтаргья геттара гэьна йола электропередачай линеш хьальара проблема къоастае.

СУРТА ТІА: тохкама стенд.

В. КУЗЬМИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

ІАЙ ФЕРМАШКА

Дукха хІамаш да хІана республика колхозийн совхозийн хьайбаш лелаераша йоахо е езараш. Укх январь бетта шайлача деноша чоалхане баьккхаб цар болх. ХІаьта а доллуш яц фермашка доахангаръ йоакха шура. ДІадахача шерана нийсдича 15 процент дукхагІа ца республика январь бетта хьалхарча 15 дийнахь пачхьалкхенга дехна дулх. ДІадахача шера цу хачачул дукхха дукхагІа дулха лаьрхІа хьайбаш дІаденнад пачхьалкхенна Ачхой - Мартана, МалгІабика, Надтеречни, Наьсарен, Советски, Урус-Мартана, Шелковской районий боахамаша.

Цу тайпара дукхагІа я укх шера лапарь хьалхарча ах бетта пачхьалкхенна дІаенна шура а. Масала, Ачхой - Мартана района боахамаша цхьайтт процент лакхьай пачхьалкхенга йоахка шура, Грозненски района боахамаша — барх! процент, Гудермесски района боахамаша — итт процент, Наьсарен района — 18 процент, Наурски района боахамаша — 30 процент, Шелковской района боахамаша — 34 процент.

Цхьабакхьа массанахьа а дац гІулакхаш ишта. Пачхьалкхенна дІалу шура лохьуш лохьаьй дІадахача шерана нийсдича МалгІабика, Надтеречни, Сунженски, Урус - Мартана, Шальа районий боахамаша.

Республика колхозийн совхозийн фермай къахьегамхоша лакха социалистически декхараш тІаийцай пятилетка шоллагІча шера. ХІаьта уж кхоачашдара укх шера хьалхарча дийнахь дена хьайбашкара йоакхка продукци лох а из йолийташ къахьега декхарийла ба республика беррига хьайбаш лелаераш. Республика фермай къахьегамхой керттера декхар да из хІана.

ПЯТИЛЕТКА ШОЛЛАГІА ШУ: КЕРДА ДЕКХАРАШ

«Грознефтехимзаводы» объединене предприятий болхлоша специалисташ, КПСС XXIV съезда решенеш кхоачаш а еш, кІсдагІча пятилетка хьалхарча шера план хана хьалха — 1971 шера 24 декабре кхоачашьяьй товарни продукцена реализаци яра боарама. Лакхаактанови бензинаш хьадора объем 29,1 процент хилар, 1970 шера 24,1 процент мара ца хиннача. Планал совгІа эзараш тоннаш яьхай лакхаактанови бензиний, дезельни доагорий, даьттай, кхыча мехкдаьтта продуктай.

Къахьегама овсарле лакхьяра план 103,4 процент кхоачашьйай. Къахьегама овсарле 1970 шера хинначуча нийсйича 12,4 процент лакхъеннай, хІаьта болхлой юкъера алапи 4,6 процент тІаккхийттад.

ДІадахача шера дикха балхаш даьд Грозненски мехкдаьтта чакхдоахачен мехкдаьтта химически промышленноста реконструкци, модернизаци яра, из эргаьккха тоаяра, керда техника юкъехахьара, продукце керда тайпаш хьадара, эвахецача мехкдаьтта продуктай дикал тоаяра, производствени процессашта механизаци автоматизаци яра.

А. Шерипова цІерагІча Грозненски НПЗ доаццача хана болх бе йолаллийтай № Г-39/40 йолча парафини цьатташи дІаьестадеча комбинировани установка хьалхара эргІа, цо йиш хулийтар чІоагІа парафинаш дукхагІа тьле.

Н. Анисимова цІерагІча Новогрозненски НПЗ мехка дукхьаьхха промышлени масштабе керда лакхаактанови цеолит доалла Цеокар-2 яха катализатор хьальаь. Каталитически крекинга установке из юкъейоалларах кхы тІа а эзараш тоннаш автомобильни бензинаш даха йиш хулийт.

ХІана Грозный мехка эттара хьалхара промышлени центр я — каталитически крекинга ерригача установкаш кердача лакхааттанови катализатора тІа хьаш. Цу тІа а В. И. Ленина цІерагІча Грозненски НПЗ № 8 йола установка езача бедаца Цеокар-2 болх бе йолаллийтай.

Дикха балхаш даьд къахьегама овсарле лакхьяра, хьалча продуктай дикал тоаяра, хІаьта ишта мехкдаьтта бедалах кІоарта пайда эцар духьа № 8 йолча установкана реконструкци яра.

Производственно - товарни конторе йизза юкъейильй бензинаш віашагІьодеча станце управлене автоматически система, хІаьта из йиш хилийтай къахьегама овсарле чІоагІа лакхъе, продукци дукхагІа арахеца, кийчдеча бензиний дикал тоае, безача маьла реагенташ кхое, производства культура тоае.

Объединене предприятеш дикка болх бе безаш я дикала Знака пачхьалкхен аттестацене кийчь яра. Цу дакъе бокха болх баьб Грозненски химкомбинато. 1971 шера хьалхарча квартале дикала Знак оттаьй комбинато хьадеча ацетона. Из вай республике дикала Знак хьакха эттаро хьалхара продукци я. Ши продукци кхы а — фенол изопропилбензол — шолгІара лакхагІа аттестаци яла оттаьй пачхьалкхен комиссе кулгІа яздьд цу продуктайта дикала Знак ялара ахташта, материалаш СССР стандартий Пачхьалкхен комитете дІачуенай. Объединене дукха продукташ дикалга дилача дунен стандартий боарама а дикала Знак оттайта дІачула йиш йолаш я а.

ХІана бокха болх беш я объединене предприятеш продуктай дикал тоаяраш цара дикала Знак оттае материалаш дІачуйлара.

Объединене предприятеша толаме кхоачашду социалистически декхараш. Яхь лелаерашта хьалхаляттт Грозненски химкомбината, Н. Анисимова цІерагІча Новогрозненски НПЗ коллективаш. Ерригсоюзни социалистически яхьа итогегІа 3 квартале химкомбината коллективна хьалхара моттиг хьожайир СССР Министрий Советех ВЦСПС-ен керара кера тела ЦІе байракх а луш.

Цхьоттаранча предприятешта юкъе лелеча Ерригсоюзни яхьа итогегІа укх шера III квартале Новогрозненски НПЗ коллективана СССР мехкдаьтта чакхдоахача Министерства профсоюзна ЦК-ан Байракх хьоньяй.

НийсагІа пятилетка шоллагІча шера доккхий бехктоххамен декхараш хьалхашка оттадецд мехкдаьтта чакхдоахарашта мехкдаьтта химикашта.

Белалахи материалашта пайда дикагІа эцара, производства резерваш хьагучаяхара чотах 1972 шера пачхьалкхен плаиі социалистически декхараш деррига технико - экономически хьоцхамашта кхоачашдела 1970 шера хиннача боарамца нийсдича мехкдаьтта 8,7 процент дукхагІа чакхдоаккхара Іалашдеккха даргдац.

«Урал-14 Д» яхача электронно-вычислительни машена ларда тІа Грозненски кустовой вычислительни центра хьалхара эргІа эксплуатаце дІаялуга Іалашде дела. 1972 шера планагІа оттабьча боарама бытовой химеи культурно - бытовой гІулакхашта дахьхІаи, халкъо леладу товараш объединене ерригача предприятешка хьаделга Іалашдеза дургдац.

1972 шера А. Шерипова цІерагІча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе хьальаь а хьакха болх бе йолайолийтаргья дизельни довгорашта карбамидни депарафинизаци ю низ бола установка. Из установка болх бе йолаялий тарпа віаштІехьдаргда гІоралеш доала тІехдика тиззельни доагов а мехкдаьтта химически синтеза болхеш - аттаваи концентратал тьхьара мегаргйола дика парафинаш а хьае.

1972 шера цу заводе хьалъе болаерга маша дезаташ хьадеча комплексова йоах установка — фурфуролаш очистка установка.

В. И. Ленина цІерагІча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе 1970 шера хьалъергаш мехка чІоагІа эшаш йола кхачан парафинаш хьаю комплекс, парафини перколяционни цІенъю, адсорбентаи крошкана регенераци и установкаш, парафин хьаметтеш чуэттея автоматически линеш а йолаш. Уж балхаш чакхдаьхача йиш хургья 1973 шера дика дикагІча мехах бола кхачан парафинаш хьае.

43—1 установка а хьаьргІача реконструкце йиш хулийтаргья 1973 шера дика парафинаш лерттІа кхача парафинаш — биологически лацаш йоаь, из йоала средстваш беллова а витамини концентратаи хьадра чІоагІа эшаш йола беддал кийче. Из болх Грознии Іилман болхлоша Гипрогрознефть проектировщикашца айха цхьана къа а хьегаш беш ба.

Н. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе де дезаш доккхий балхаш да укх цхьа шера цхьаьнаашка я яха керда чІоагІа пайдане йола катализатор хаддалае хьаьрга долла йиш хулийтаргйолаш йолча катализатора фабрикашта дІаяе реконструкци яра.

Хьальергья катализаторни фабрикашта мел эш цеолиташ хьаргйолаш йола установка. Цу заводе хьальергья инертни газа, бензинаш цІозлагІа чакхдоакх, каталитически риформинга установкаш чу я доацаш йола 600 эзар тонн бедал хьае низ бола установкай комплекс. 1974 шера из комплексе хьальъь лакхара укх шерре а бовкха кийчон болх бе безаргба.

1968 шерагІа № 750 йолча СССР Министрий Совета сацамга хьежжа хий лоравуу объекташ хьальяра планагІа льаьзІа балхаш кхоачашлакха даргдац 1972 шера. 1972 шера карерзае езаш я хьалъаь йргІйола декшеш йийсиннеи 119 эзар кубически метр хий биологически цІенду комплекс, хьуззаш яха тІаухаргдолаш хий Іалашду мощносташ эксплуатаце дІаяла еза Н. Анисимова цІерагІча Новогрозненски НПЗ.

В. И. Ленина цІерагІча Грозненски НПЗ хьалъе йолаергье хьуззаш хий тІахаухуш яр бола блок.

1972 шера кийчон балхаш дергда Грозненски мехкдаьтте заводашта оьланга дезэ реконструкции модернизаци яра проект кхоачашьяа.

Г. ПАЛЬЧИКОВ,
«Грознефтехимзаводы» объединене начальник.

БЕРАШТА ХЬЕХИЛГА ТОАДЕ

Укх деношка Грозненски района къахьегамхой депутатий Совета заседани хилар. Цига хийцар Толстов - Юртарча юкъерча школе дешара - кхетама болх барах дола дош. Дешархошта хьехилгаи кхетам лулгаи леттІа віаштІехьдаьккхаш Толстов - Юртарча юкъерча школе. Цунна мукІарал дир Совета заседане отчет луш хиннача школа директора А. А. Бугашае ше а.

Из бахьан долаш дешаш долча берий успеваемость лохъеннай. Из хьахьоах укх масалаша. Соахк укх хана дешархой успеваемость 94 процент хиннача укх шера 91,3 процент мара яц.

Школе біаха я, классашкара карташ, доскаш, кхьйола школьни инвентарь еха, эшгъения я. Цох хоа школе дешархошта эстетически кхетам балара гІулакх геттара ледара леладелга. Нагахьа сайна школа дирекце леттІа тІахьожам а лоаттабеш хьехархошкара доагІача тайпара хьехаре, школа дай-ноаной комитет оарцагІьаккхаллара ишта хургдацар. Директор, завучаш хьехархой урокаш тІа ахаш, цар уттаю дешарех кхетамен планаш тахкац. Районо болхлоша хаьнцахьа школашка беча дешаракхетама балха тІахьожам а лоаттабац тахна. а тахкаш. Цудухьа школа директора, завучашта боагІаш бола бехк а беш Районо болхлошта замечаш йир заседане.

А. СУСЛЯКОВА,
Грозненски района къахьегамхой депутатий Совета бехктокхаме секретарь.

ОБЩЕСТВЕННОСТАЦА БУВЗАМ А БОЛАШ

Города урамашкахь гӀоьна хӀара дешна дол ильарсах ши ӀиттагӀа дозаш нах. Шовш нукъаболча хана цар дораш общественни порядок, цӀъана шовш ллорана кӀал а утташ. Уж ба дружинникаш. Нах бах вартвоацаж деникха новкъостах ду цар милице болхлоцучу кулашаш да хилийтарах уж дахраш хьагучабахараш.

Халкъо хьалхоацаш хӀарах шо болаш я милици. Общественна кхьаларча вуламашпа лоаттабеча кхьовсамо къахьегаш доарлам тӀа-тӀа бокхагӀа хулаш кхиар кхьагӀа хьахьоацаш я халкъа дружинаш — общественни порядок ларбеча къахьегамхоша дакъа лацара доархӀамегӀа йола форма.

Милицера айхха бувзам а болаш хӀара дакъа шоай лоархӀамеш бехктохамеш бола бу халкъа дружинай штаба. Вай республикерча халкъа дружинний кӀаьгий опыт а городашка, юрташка, республикерча нах бахача кхьечо моттигашка общественни порядок чӀоагӀьара лоаттабеча кьовсаме.

ХӀанз Нохч-ГӀалгӀай республикера болх беш я 17 эзар дружинник лаьцабоагӀаш йола 700 сорт[illegible] шоай доӀалора халкъа дружинаш. Цар гӀулакхашта лостам тех шу кьаницарча партийни организацешна. Юкъерчаш доацаш дола кургал ду парии КПСС райкомий горкомий секретараш верто латтача халкъа дружинай городской райкоммий штабашка. Дружинай болхаш лакъа вайкий я республикерча нах бахача моттигашка общественни порядок чӀоагӀьара.

Шоашта гӀадждла дехкар дана кхоачаицу «Красный молот» яхача завода, Грозненски Iилма-тохкама институт, «Грознефть» автобазь, Сунженски районерча XIX партсъезда цӀерагӀча колхоз, Грознерча станце локомотивни депо, республикерча дукхача кхьеча дружинаш.

Шоай деррига йизаш, шоай дегай еррига йоахал халкъе пачхьалкхенга хьанташ дерадерадӀатамаш бола бӀаьш бӀахха-дикка энтузиасташ — общественникаш ба вай республике.

«Сай миликне со лорамъ» — гӀордаьна уж Маш[illegible] дешаш республике бахача цаха даха а доагӀаш шоашта нердаьсах. Цудукха тӀа-тӀа дукхагӀа кхетаду цар кхӀара гражданина дехкар общественни порядок ларбеш, общества рукъа лорадеш нетте сиг шийх ларӀар доага. Дег чу духхьал ю уйла кхинай Грознески леспромхоза ОРС-а трактористо нов. Межидов Тутай Дауда вера кхераш шийха кӀалахташехьа а милице болхлоучуна нов. Шаьрвица цхьана бе йоаллаш тейча а йоадаш новха къаьелта кхераме кулашо, шийнех милице болхлочоаш чӀоагӀа хухьале ешшехьа а, лоацаченах. Нохч-ГӀалгӀай АССР чура гӀулакхий министерствий Сийлен грамота еннай нов. Д. Т. Межидова. Республика чура гӀулакхий министра баркал аьннад дружинника Ю. А. Гершкарова, Грознески ремонтай управление слесаре милице оӀашагӀолча сержанта ца Муталова цхьана [illegible] лацаршах. [illegible] № 1 болча совхоза дружинникашна электромонтёра В. И. Гаршкина, шофёрашна Абдуеваш, Курбановаш. ЧӀоагӀа дакъа доаш цар социалистически дол[illegible] кхеттоне[illegible] гӀулакхаш [illegible] кьовсаме.

Общественни порядок лорача къамаре дакъа лоац дружинникаш, пенсионера Х. И. Темирханова. Червленой посёлка паспортий роднуш нийса леларе гӀулакха [illegible] дешна лоацаш ду нов. А. Шерипова цӀерагӀча ГПЗ шофёра нов. И. А. Бекмурзиха дружина болх дика бӀаштӀехьбаьккхай депутатэко, цу гӀулкхьа хӀара дешна дежурство арахоал 10 гаргга сег. Цар денных новкъостал ду участкови [illegible] Андреевни дешна райопе порядок [illegible] ла [illegible]. ДикагӀа болча дружинникашта республика чура гӀулакхий министерства [illegible] пооцрена шьй. Нохч-ГӀалгӀай АССР МВД Сийлен грамота еннай «Красный молот» завода дружинника нов. В. С. Ельтуринна, «Грознефть» объединене [illegible] дружинника нов. Т. Х[illegible]. ЦӀераш тӀаьхха сьаьтайн дешад «Красный молот» завода [illegible] Л. И. Галошевски, дружинника Д. А. Ахмадова, № 5 болча гӀишлой управлене болхлоча, Старопромысловски районан дружинника нов. М. Коьдаевица.

Даим гӀулакхаш карагӀдувалаш кхы а дукха бувца йиш йолаш бар. Цхьабакъда, геттара дарцахьа хургдар нагахьа саила шоай доӀалора дружинаш еррига а болх дика беш аьнна хийтача. Царех дукхачаш хӀана уж сакьато воала дакъа лоац социалистически доалахьа лораеча, автотранспорт ювари йоацаш лелитта вӀаштӀехьдоаккхача, харцахьа лелари тӀера бола шахана кхоачаш йолаш хьехана болх бац. Цхьаболча дружинашна общественни порядок лорае арааьлара графикаш техаш. Масала, дежурство ара да йоалаш васт-васта ю «Сельстрой» СМУ-4, «Южмонтажавтоматика» управление, РСУ-9, РСУ-3 (Заводской район), кхьйола дружинаш.

Дукха дружинникаш дежурстве арабувла ншарсах цӀе виташ ца доалхаш, удостоверенеш доацаш. Цул а вогӀа деший, общественни порядок лоаттаера дешашта хьокхам тела безача метте, цхьабола дружинникаш ба ахараш мешна болаш дежурство уаш а цу тайпара советски дружинника сий доадеш а хилар.

Вай республикерча дружинай балха опыто хьаьоцх, социалистически доалахьа чӀоагӀьара общественность сарцагӀоахача коллективашка хулашашеш общественни порядок телхаершцен лоаттабу кхьовсам толамегӀа чакхдувалаш хилар.

Б. ДЕМЕНТЬЕВСКИЙ,
МВД политико - кхетама отдела инструктор.

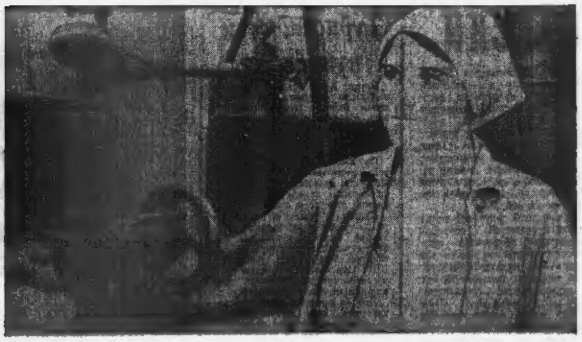

Цкъ шера лаац хонна [illegible] кхоачашъяра социалистически [illegible] дӀаболаьча А. Шерипова цӀерагӀча Грознески хохдальта [illegible] устаноакай [illegible] кьарар [illegible] тӀайда социалистически деккараш [illegible] кхоачашдара. Церах ца[illegible] № 10 болча установка оператора гӀолча Колодкина Серафима Моисеевна.

СУРТА ТӀА: болх беш а оператора гӀолча С. Колодкина.

И. ПЛИЕВА сурт.

ХӀАРА ИТТЛАГӀВАР — РАЦИОНАЛИЗАТОР

Грознески локомотивни депо 112 рационализатор ва. Царех 26 саг инженерно-технически болхло ва.

Шера дешхарех дика доарцӀабаьб депо рационализатораш. Селхе кийч а аь 130 рационализаторски предложени балха юкъе а хьеш предприятена 30 эзар сома пайда баьб цар, е тӀайицача декхарел 1 эзар сом дукхагӀа. Цул совгӀа 834 сома экономически эффективность йола хьайца ворхӀ изобретени д' балха юкъейихьай.

Уж рационализаторски предложенеш изобретенеш тӀаерзаьб ар къахьегама хьалац тоадара, производственни эстетика лакхъяра, вача, кхьйола средстваш, сецадаш кхоара.

12 саг чувоагӀаш ВОИР-а совет я депо. Цун председатель ва М. П. Рудик. ВОИР-а совета чубоагӀа творчески болх дика бе хоаш дола мутӀарера болхлой, инженерно-технически болхлой, мастераш. Совета рационализатораша хьачутела предложенеш балха юкъехьара новкъостал ду. ВОИР-а совет духьал ю дах Iад. Цо йоахе ю творчески къахьегама дукхагӀа мутӀарера болхлой юкъебоара. Хова ма дий, практикаца айхха ювзаенна теоретически знанеш йолаш бола цах дукхагӀа не хула производственни темпаш дегӀахувлара аьттув болашагӀа долга.

Рационализаторий болх дика вӀаштӀехьбоакха рационализацеи изобретенеи балха инженера Бабошкина Ольга Леонтьевнас. ЛаьрххӀа дешар дийша дика специалист я нев. Бабошкина хьалхагӀа а еттальча планагӀа болх бу рационализатораша. Эггара хьалха къестаде уттаху предприятена лоархӀамегӀа дола дешаш.

Наьха балхацара безаш совбаргбола гӀулакхаш леладар а да лоархӀаме. Масала, рационализатораша хьачутела предложенеш балха юкъелхьара новкъостал дечаа ВОИР-а Совета членашта премеш тел. 704 сома цу тайпара премеш елар соахк. Авторски вознаграждеш гӀа рационализаторашта даннад 2845 сом.

МутӀарерча болхлоех дола дикагӀа бола рационализаторашлоархӀаш ба автоматий цеха слесарь О. П. Марков, экспериментальни бригада слесарь Е. И. Басев. Йадроин болхлой ба уж. Тепловоза дизела ЭПК-150 кхача электромагнитни клапана ялора болх тоабир цар. Цох боккха пайда баьлар. Болх аттача баьккхар электромашини цеха слесара В. А. Шатева, цу цеха кузнеца В. Н. Степановен мастера гӀончас А. А. Зубковен юкъейоалаьча предложене. Электродвигателя кожуха горловина ногӀарий чӀегаш кийчду кеп хьайир цар.

Инженерно-технически болхлоша юкъе дикагӀа болча рационализаторех болча мастера А. И. Мельниковеи инженера В. И. Селеневеи 576 сом пайда беш дола кердадар балха юкъедаладир. Тепловоза дизела хий системе гӀолла газ аровхьагӀ хейташ йола метод дагалацар цар.

Инженер В. П. Савицкий ваьна дика творчески къахьега хоаш цхьаькха а вац локомотивни депо. Кхоэттъара ваьнка из пенсе тӀа вола шу совгӀа ха я. Цхьабакъда, шиӀ деррига вахар хӀадешача производствацара хиттад аттачь къаста безам бац цун. ХӀанз а дегӀадара цин шабалапа, уйлаш, творчески фантаэи кхьаллама вола нов. Савицкий хьинаре хьахьегаш ва депо. «Чечингипроекта» конструкцех йола кузнечни горна горелкаш эрга а яха тоайир цо. Соада В. П. Савицке балха юкъейоалаьча балха-дикача кхаь рационализаторски предложенех производствана хулаш бола пайда 2,9 эзар сом да.

Х. БАЛАЕВ.

Iилман вахарера

кердадараш

АРАРА МУХ СОЦАБАР

ТАЛЛИН. СССР ВДНХ вероӀ медаль хьонаьй ворсева — шуиха лаьтта ва додадайтар дукъа лоаттабеча хьовсама кердача препарата. Из хьаяьй эстонски Iилмахоша. Цу препаратаца мурх а беш мел чӀоагӀа бале а мух лоаургболаш дӀадийна ги тӀадалара новкъарле ергйоацаш дола чӀор хулийт.

* * *

ИНСТИТУТА ЧУХЬАРА «ФОРД»

ВИЛЬНЮС. Вильнюсе юхле Нярис яхача ди биета хьалхеттай хингахи бетонаш ю дворец. Из республика Iилмай Академе зоологен паразитологен института лаьрхӀа я. Укхазе хьеш йола аквариум мехка эттара йоккхагӀчарех цаӀ хургья. Цо дӀалоаца моттиг 600 квадратни метрах тӀех я. Чоалхачеча электронни прибораша новкъостал дергда ги температура гралуса ниттлагӀча дальхал дукха совгӀа-мешагӀа йоацаш мийса лоаттае.

* * *

ЛОАМАШКАРА IИЛМАН КОМПЛЕКС

ДЖАЛАЛ-АБАД. (Киргизски ССР). Укхаза хьахтьай республика Iилмай Академе Кьулбаькан-Киргизски опытни дьух-совий станце Iилман комплекс. Из хьахьай Ферганский Чаткальски довкьашкарча шоай тайпарча бӀаррий хьуниш Iомаяра.

Iилмахой городоне хьахтьай лаборатории кабинеташ тубоккаргйола шоаза вӀаштӀаръаь корпус. Хьаьй лоамаш шина дукха флора чуйина шорра йолдарий а.

* * *

ИСТОРИКИЙ ЛАРАХ ВУЖА ВОЛХ

ВЛАДИВОСТОК. Арахоал лахьагӀад йнъ томах латта «Советски Дальни Востока история. Авторски коллектив — Москвера, Ленинградера, Новосибирскера, Магаданера, нехарча кхьача городашкара боккхий Iилмахой. Кепатоне хийтьай шоалара том. Из хиттаьй ширача замашкаре деиэ XVII бӀаьшере йохаьлалла [illegible] историй.

ХАЛОНАШ ЭШАЯЬЙ

[illegible] Сунжерча [illegible] дикха хьалхенаш хийтьахер. Керда хьа а ю болх бе йоаштуш бурув деттаера баьхий Карабулакски управлени.

[illegible] доаш а дед. [illegible] хинахача хьалхашан [illegible] дешна «Пукьшнайбайтош» [illegible] хийтьахер. ХӀаьта а, боаьш гӀулакхаш техкоруз тӀехьагӀа мехкадьэта лохараш кхы а хьакьарегӀа болх бора. Цудукхьа шу [illegible] дешна боаьбуура деттара баьхий Карабулакски управлене коллективна карагӀдьлар [illegible] хьалхаш а, лаьтта [illegible] а, къахьегама потоло дика. Мехкадьэта лохараш рапорт дедар: кхоачашдьай шера план, альнна.

Шера 35030 метр кӀоарга бурув техар цар, планал совгӀа — 236 метр. Шера план хьанал хьала кхоачашъьйрех я Ф. Д. Гайворонский, В. В. Буханов, Н. В. Шамаев мастераш болча бурув деттарий бригадаш, начальникаш С. И. Михайлова А. К. Егорова бола бурорей коммунистически къахьегама коллективаш.

[illegible] шера Карабулакски управлене бурувдеттараша шоай [illegible] хьалха [illegible] метрал кӀоаргача хьалхий чекхдаьннад [illegible].

С. И. Михайлова бригада 5206 метра хьалчаш кӀоаргъеннай, хӀаьта О. Никитина яр — 5154 метрга.

Дика тоаян боккхий бурув техара мастера А. П. Золина кулгалдеча бригада коммунистически къахьегама коллектив. № 167 йолча скважине 4 эзар метрга кхачаш кӀоарга бурув техад яр.

Шоай деккарех дика лоархӀабир хьалхаш хьалъерам а, [illegible].

[illegible]

Цу [illegible] деттара бурув техача [illegible] (шина 30 эзар метр). [illegible] новкъостала тохад отталь 62,3 эзар метр бурув техара трубай (шина 30 эзар метр).

Керда техника хьалха иета технологи хьехаре юкъехьарах бурув деттара баьхий Карабулакски управлене мехкадьэта дахарашта 7 эзар сом преми еннай.

Вокхьа болх баь тха рационализатораша а. Шера цар еннай 154 рационализаторски предложени. Царех дукхагӀьарш производствана юкъейихьай. Цох шера ду пайда — 327 эзар сом.

ДикагӀбеча рационализаторах ба шера 18 предложене еша прокате ремонтни цеха механик А. Гагаев, 15 предложени еша РИТС-а механик В. Малкин, 10 предложени еша социалистически бурувой мастер Социалистически Къахьегама Турпал А. Батыршин, 9 предложени еша бурувойша гӀулакх ду слесарь Е. Бакхин, 9 предложени еша Б. [illegible], кхыбараш.

Цуна цхьана шоай болхаров кхоачашбоацараш ца гуш а бац карабулакски бурувдеттарош. Мехкадьэта лохарий балха чӀоагӀа новкъарле еш кхьахха цкъацха бальшакица буровойн болх ца бен латтар, хилийта авари, болх тоахдре берабегс хьина хьалцамаш, къахьегамох технологически дисциплина телхар. Цу массане а кхахтийтар болх, вешкъарле йир цун эффективность лахтъяра. Болх дика дӀабахийтош хьараш ваcт-васта хувцалуш хилаве а.

ХӀанз Карабулакски управлене коллектив беррига низ тӀабахийта къахьегаш я производства деррига кхоачамаш хьагуча а дехьа, царех бизза пайда эцара, вайла дола кхоачашбоацараш сихлла дӀа а йоахе, пхелагӀча питилетка шоллагӀча шера план хьанал хьалакхоачашдара [illegible].

Укх шера кхы керда декхараш хьалхашка оттад мехкадьэта лохараш. ХӀанз мехкадьэта лохарча ДальтагӀара, Заманкулера, Ва[illegible]-Юртара, Алхан-Чуртера, Карабулак-Ачхалоера моттиган хьа ца дохий [illegible] мехкадьэта лохарш гучабаьккха моттигаш дегӀайоалайра совгӀа, керда мехкадьэта лаха лохаргдаш Галдоаргаш а.

1973 шера [illegible] ба деррига а 23 эзар метр кӀоарга бурув техар. Шоаца чоалхаме гӀулакх да из.

Из кхоачашдара хьинар доргдоацаш ба бурув деттара болхлой Карабулакски управлене мехкадьэта лохараш.

А. БАЛАЕВ.

ЮРТБОАХАМА КЪАХЬЕГАМХОШТА

Доладенная пхелагӀа питилетка шоллагӀа 1972 шу. ДӀадахача шера итогеш ешшехьа кьовсам лоаттабу Къилбаседа-Кавказа кхаши хьайбаши лелдераша юртбоахам, продукци яккхарея из пачхьалкхенга йоахарея укх шера шоай планашта дехкараш толамца кхоачашдара.

Укх деношка араьнача «Сельские зори» журнала хьалхарча номер тӀа кепатеха я «ШоллагӀа шу» яха передовой статьи. Цу тӀа дувц юрта коммунизм хьалдеча дьахача толамех, хлат дулх, шура, кхйола юртбоахама продукци яккхар лакхдена хиларах, юрташка бахача наьха материальни хьал лакхдаларах. Дувц дӀахо йодача хана юртбоахама производство лакхье торо хулийтаргйолеш перспективаех.

«Къоарлой · Черкесски автономни области 50 шу» рубрикана кӀал кепатехай шоазтъе нӀт шера автономни области колхозашка, совхозашка динична дувцамех дувцаш йола статьяш, дувцараш.

«Iилмана карагӀдьшиар — колхозашта совхозашта» яхача статья тӀа дувц РСФСР юртбоахама Министерства Iилма-тохкама учреждене болхлой хиинач Еррига российски совещанех лаьца. ХӀанз цхьан РСФСР юртбоахама Министерствана чуйоагӀаш я 132 Iилма-тохкама учреждени. Царех опытни станци 84, опорно-хьехаме пункт 28.

Колхозийи совхозийи экономистей теркам тӀаувзаргба «Боахам лелабе Iомале» яхача статья.

Колхозийи совхозийи кулгалхошта, специалисташта, юртбоахама беррига къахьегамхошта могаду оаха «Хьувкьан лакхбар резерваш» яхача заголовкаш кӀал кепатеха статьяш ешаш.

«Почвозащитное земледелие» яхача подборке кепатеха материалаш йийшача кхаш деладерашта механизаторашта пайдане дола дукха хӀамаш довзаргда. ЛоархӀаме я «Мича эрозешта дуьхьал» яха Ставропольски края «Ачикулакски» совхоза кертторча агронома М. Умерова яздьа статья. Цу тӀа авторо дувц мича эрозеца кьовсам лоаттабеш Iорачча опытах. Укх питилетка шоллагӀча шера боккха бола чакхобакха безаш ба юртбоахама къахьегамхой хьайбашкара йоалаь продукци лакхьяра. Из дехкар толамца кхоачашдара доккха новкъостал дергда юртбоахама къахьегамхошта «Iилма—производства» рубрикана кӀал кепатехача статьяша. Теркам тӀабохийташ шиӀ могаш оаха «Прифтгонной содержание» яха Дагестана Рутульски района КПСС райкома шоллагӀча секретара И. Тангова яздьа статья. Авторо уйла тӀабохийташ дувц Мирзабекова цӀерагӀча колхозе лоамаш дайгӀешцка жа лелдерах, цунах болалча пайдах, цу болх вӀаштӀехьбахкарех. ХӀаьта цу рубрикана кӀал кепатехача кхьеча статьяшта хьайбаш лелдерца дувчаденна долча кхьйолча гӀулакхах дувц.

Дагестана Кураски района «Куракски» колхоза партийна секретаре Пашаев Вахьаулина шиӀ статья тӀа гучайоаккх колхоза дикагӀа воача жа Iуй Мюшюров Рашалдина балда опыт. Массехк шера къахьегама дакъа толамца дахарех лахне совгӀат Ленина орден еннай цунна.

Комсаш лелаеча лакхача экономически эффективностега мишта кхача хо шуй безам бале Дагестана Дербентски района Алиева цӀерагӀча совхоза коллективах Г. Юзикова язьдь «Дополнительные миллионы» яха статья тӀа могаю оаха.

КӀоарга чулоцам болаш я «Кердача плантацешта» яха Нохч-ГӀалгӀай АССР Наурски района «Победа» колхоза кертторча агронома В. Густинова яздь статья. Къаьстта пайдане я из керда комсий бешамаш йоагӀа кийчлуш болчарна шоа. Цул совгӀа дика хаду цо комсий кердача сортеи цар продуктивностех.

Юртбоахама къахьегамхой тӀахьех оаха январе араьнача «Сельские зори» журнала тӀа кепатеха статьяш уйла тӀайоккий таш еш.

С. ЧЕРВОННЫЙ.

Пхе шера план хьанал хьалха кхоачашъяра вьрнанд социалистически яхье Мехка ЦӀен дӀаяхаш тоеараша, баркъеш дахашаьша юкъе хьалха латтачарех я Зелекова Мадина. Цо тьо а долчыха тайпа баркъа хоа, тӀехдийхача торш хул. ХӀана хӀара сменагӀа нормаш 110 — 115 процент кхоачашгьаш кьалхьаг цо.

СУРТА ТӀА: (аьрдехьа) М. Зелекова хьакаесамлца баркъа дуцаш е.

И. ПЛИЕВА сурт.

ГӀИШЛОШЪЕРАШТА — ДИКА МАТЕРИАЛАШ

Укх шера 19 январе Грознески № 2 йолча гӀишлой материалаш арахерача комбината клубе хилар Нохч-ГӀалгӀай промстрой материаласй управлени профсоюзно-боахама актива собрани. 1971 шера балха балха итогеш 1972 шера хьалдашка латтача декхарех доклад йир управлене начальника А. А. Муртаевиз. Шера тӀайина хинчача социалистически декхарех лаьрхӀа кипачун ших ди хьалха кхоачашдьай управлене продукцена реализаци яра нера план. Планал совгӀа реализаци яьй 269 эзар сома маьха продукцена. ХӀаьта планагӀа лаьрхӀачул совгӀа арахийнаб 654 эзар кирпичаш, 3300 квадратни метр гипсоплиташ, 4,3 эзар сома маьха бахача наха эша товараш.

Питилетка хьалхарча шера управлене хьалха латташ хьера № 2 йолча гӀишлой материалий комбинатех МалгӀабикерча кирпичаш еча заводех коллективаш. Бррига маш яхье а хьалхара моттиг лаьккхар шоллагӀча комбината болхлоша.

«Социалистически яхь вӀаштӀехьйоаккхарта дӀахо тоадарах» бола КПСС ЦК сецам араьнначул тӀехьагӀа дика тоадалар яхьа кулгаделга. ХӀанз социалистически яхье дакъа лоаш оа 1700 болхло. БӀаьш болхлой ба коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цӀи лоаьхаш, ца цӀи эзар управлене 10 бригадана, 6 сменана, 4 цеха. ХӀаьта цо сийлен цӀи дакхара къовсам лоаттабу 27 бригада, 8 цеха коллектив, дукхача болхлоша. Социалистически яхье хьалхара моттиг лаьккхачар цӀераш сийлен книжка тӀа дӀаязъю, цар портреташ сийлен Доска тӀа хьалтох, царна грамоташ ахчан премеш тел.

Еррига управлени хьайдцача дахьа толамаш дика дале а, цхьайолча предприятеша болх во баьб, аьлар докладчика. Царех я Гудермесски кирпичаш еча завода, Грознески № 1 йолча гӀишлой материалий комбината, Старопромысловски кирпичаш еча завода коллективаш.

Гудермесски кирпичаш еча заводо арахеца во кирпичаш дӀаоца тигац потребителашна. Из бахьан долаш цу заводана 19 эзар сом эо хиннад дӀадалача шера.

Къахьегама овсарле дакхьара задани кхоачашъяьлац цхьолагӀча комбината, Гудермесски кирпичаш еча завода коллективана. Къахьегама овсарлел болхлой алаш ехкагӀа дегӀаихад Старопромысловски Гудермесски кирпичаш еча заводашка. Цул керттера бахьан да къахьегам кхетамца вӀаштӀехьа ца баккхар, производственни дисциплина во хилар, болхлой квалификаци лоха хилар, дукха нах балхара дӀабувлаш хувцабалар, халача балхашта механизаци ца яр.

Пренеех эггара хьалха къамаьл дир МалгӀабикерча завода профсоюза завкома председателя А. Боголова. Заводера еррига оборудовани къаьна яле а керда тоэронаш а нехаш тхоай резервах бизза пайда ийцаб оаха, аьлар цо. Товарни продукци арахецарей продукцена реализаци яреи шера цо 140 процент кхоачашъяьй.

1970 шера арахийцачул 2,1 миллион кирпичаш дукхагӀа арахийцар соаха. Укх шера цхьа а бехктохамегӀа декхараш хьалхашка летт тхона. Уж оаха толамца кхоачаш а дергда.

Кхы а дикагӀа болх бе еррига торонаш яр тха, аьлар гӀишлой материалий № 2 йолча комбината директора Г. В. Гришковс. Дукха моттигаш нийсху комбината оборудовани йоахарах а болхлой хаинахьа транспортаца хьа ца кхувларах болх оаха латтаб. Из бахьан долаш ара ца хецаш йисар ахо миллион кирпичаш. ДӀадахача шера хийна гӀалхаташ теркад а дь цӀенхаштта теркам тӀабохийтаргба оаха производства резервах пайда эцара социалистически яхь шерагӀа йоармаяра. Болхлой каст-каста дӀа-цха бувлаш хувцалургйоацаш тоадергда къахьегама хьалаш, кулгашца деча халача балхашта механизаци ергья. Иштта хьахьийгача, тха вӀаштӀехьдергда укх шера тӀайица бехктохаме декхараш толамца кхоачашде.

Шоай балха чӀоагӀа Iеткьаш долча дукхача кхоачамбоацарех дийцар шоллагӀча комбината аьшпекхьара А. Ц. Кукьаш. Болх ритмична бера керттера дар да шоахьегаш нийса вӀаштӀехьбаккхар, аьлар цо. Болхлошта массаза балда генаца карахьааргйола гӀулакх вӀаштӀехьдаьккхадац. Цудукхьа шоллагӀа болхьан а нийсденна цхьа болхло цӀагӀа висача цун метта дӀаотта саг хилац. Хьалха латтача болхлой опытах [illegible] цар гӀуллакхьа, боккха лоархӀам болаш я хьаь цо тоьттара агатаца, тоаде дика болхлой къахьегам а бера дӀахьлаш.

Завода къаьна оборудовани кердачунца хувцаш ергья, нехаца реконструкци яьза ергьы, аьнна Старопромысловски кирпичаш еча завода директора А. Ю. Исмаилова. Из сихагӀа дерга хьожан тоалургба завода болх.

Актива собране дакъа лоацам хиннарий терках тӀаозаш къамаьл дир Гудермесски кирпичаш еча завода экономиста, завкома председателя Н. А. Нечипаева. Докладчика е а йоагӀаш критика йир тха предприятена, аьлар цо. Тхо тӀехьадиссара бахьанаш дукха да. Керттердар да завода кулгалхоша, партийни, профсоюзни организацешна къахьегам нийса вӀаштӀехьа ца баьккхар, завода кулгалхой опыт да хилар. ТӀа балха чӀоагӀа Iеткь завода директор, инженер, слесарий бригада бригадир Арсуев бахаш хилар. Дукха моттигаш нийсху уш балха тӀехьабуалаш. Цудукхьа я завода болхлой къахьегама дисциплина а. Балха тӀехьабуша, прогулаш ю, керта бакьбу малараш долаш балха ух. Уж кхоачамбоацараш доадеча хана дӀа а дахьа цӀенхаштта тоаба беза болх.

Актива собране хьалха къамаьл дир цхьоалагӀча гӀишлой материалий комбината директора Т. А. Будыгираз, шоллагӀча комбината выставщика Н. И. Акиншинас, управлене профсоюзни объединени комитета председателя Т. Ж. Шадиева.

Актива собране дакъа лоацаш хиннараш массане раьза а болаш тӀайийцар цӀе шера плани питилетка шоллагӀча шера плани толамца кхоачашъяра доаде социалистически декхараш.

Б. МОСТОЕВ.

ИЙСЛАГIА РЕСПУБЛИКАНСКИ

1970-чу шера декабре КПСС обкомо, республикин Министрий Советан, Лакхечу Советан Президиумо, облсовпрофо соцдам баьй культура Дворецийн, Цlенойн, клубийн, библиотекийн ерригеа системайн ведомствайн художественни самодеятельноста 9-гlа хьажар чакхдаккха аьлла.

Тха районе хьажар кийчдаран чаккхдаккхаран вlашагlъетан культура учреждеией беррига болх кийсбеш вlаштlехьбаккхаш йолу оргкомитетан хьажаре комиссеш.

Культурин вахара цу лоархlамечу событена кийчо а еш хьажар дика чакхдаккхара дукха болх баьб тха района культура учреждениеша.

1971 шера 28 декабре дела укх шера 13 январе кхаччалца йолча хана художественни самодеятельноста 9-ча хьажара хьалхара тур хилар. Хьажаре дакъа лоацаш хилар Братски, Бено-Юрта, Мекен-Юрта, Знаменски, Калаусски, Зебир-Юрта клубий, культура Цlеной коллективаш. Цу лоархlамерча мероприяте дакъа лоацаш хиннача коллективай репертуарин программашта юкъе яр укх тайпара жанраш: хоровой, хореографически, халхара драматически, инструментальни вокальни. Геттара дика программаш кийчъяьр Бено-Юрта, Надтеречни, Мекен-Юрта клубаша, культура цlеноша. Художественни самодеятельноста хьажара юкъе дакъа лоацаш хилар веррига 2286 саг. Царех 1115 кхалсаг яр шоашта юкъе 1002 кохчий кхалсаг а йолаш.

Хьажар тlехье тха района юрташкарча культурно-просветительни учреждений болх йоха ма йолу отчет. Долче, из а хьажаре дакъа лоацача тха района клубий бархl учреждене отчет.

Художественни самодеятельноста 9-ча хьажара хьалхарча туро хьахьекхар художественни самодеятельноста коллективай исполнительни гойзал укх тlехьарча хана дикка лакхъенна хилар. Из хьалхьекх хьажара хьалха тура юкъе дакъа лоацаш хиннача ерригача коллективаш укх шера шорт бетта хургйолча районий хьажара юкъе дакъа лоацаргдолаш чайхьлар.

Художественни самодеятельноста 9-ча хьажара юкъе дика дакъа лоацар Надтеречни ансамбла кулгалхочо К. Дзугаева, Бено-Юрта культура цlен директора З. Мустритовой И. Джамарохаса, Мекен-Юртарча клуба заведующе Т. Сентябриевас, художественни самодеятельноста юкъе дакъа лоацаш хиннача Зайнаевгlар Мовладен Іаьйдем, Т. Дамалхановас, Р. Чалаевас, Ахмадовгlар Марем Маретем, М. Эдиева, ахы дукхачар а.

Цхьабакъда массанахьа дита дацар гlулакхаш. Во кийчо яьр хьажара хьалхарча тура Копен отарашкарчен Новогорскерчон клубай заведующеща Шамсадеван Энтиноеван. Хlаьна художественни самодеятельноста юкъа, хьажара юкъе, вlалда дакъа лацазар мехдаьттахой Горагорски клубо, Лоткарча Новрерча комсий совхозаш Знаменскерча ПМК-2 профсоюзий клубаша, советски, комсомольски, профсоюзни организацеша. Цул совгlа юрташка чоахбаьча шоре членаша цlенхаштта лоархlам баьбац художественни самодеятельноста хьажара юкъе нах оаера, художественни самодеятельноста юкъе дакъа лоацарий а зрителий а культура дакхьара, теркалбаьбац юрташкарча клубий болх.

Къахьегамхой депутатий юртий Советий исполкомаша, партийни комсомольски, профсоюзни организацеша цlенхаштта теркам тlабахийта беза культпросветучреждений творчески коллективай балха, художественни самодеятельноста хьажар санна дола гlулакхаш дакха идейно-художественни борамe дара.

Мадарра аьлча хьажар хlана дlадолалуш мара дац. Тха района культура учреждениеша дакъа лаца дезаш я районий, цул тlехьаг]а республикански хьажаре. Цулухьа хьажара хьалхарча тура леpттlа кийчо ца яьча культура учреждений коллективаша уйла е еза йисача хана данза дисар дара. Дале а смотра хьалхарча итогаша хьахьекх района художественни самодеятельноста коллективашеи ерригача культура учреждениеи района къахьегамхой культура лакхъара локкха новкъостал дергхилар, КПСС XXIV съездо шоашта хьалхашка оттадаь деккараш сийленца кхоачашдергхилар.

М. ТАРАМОВА.

Надтеречни района культура отдела инспектор.

Туристически путевкаех

Парте XXIV съездо бокъдача лоархlамe лаьрхlад турим махулла шеръяр, цул материальни база чlоагlъяр. Туризма тайпаш дукха да: хиш тlара, фордаш тlара, машенахькъашкара, автомобильни, фецара.

Цу хьакъехьа бокъха болх бу вай республике профсоюзаша. Къаьстта даьржад укх тlехьарча шерашка доазол дехьарча мехкашка экскурсеш елга.

Духхьал дlадахача хьан шера цу тайпарча экскурсегlа ваха хиннав ялх бlаь совгlа саг. Уж хиннаб вежарашка йолча Венгре, Болгаре, Чехословаке, Югославе, ГДР. Цул совгlа туристаш ихаб капиталистически боацача мехкъа тlа дьннача мехкашка а.

Доазол дехьарча мехкашка экскурсешка ахар къахьегамхошта чlоагlа дезаш гlулакх хилар хьахьокх цу тайпара туристически путевкаш ехаш хlара денна облсовпрофе ухача итташ йолча заявкаша. Цудухьа оаха лаьрхlад цу экскурсешка укх шера вах дукхагlа бохийтаргбола гlулакх вlаштlехьдаккха. Дlалахача шерарчул дукхагlа я доазол дехьарча мехкашкарча экскурсей путевкаш укх шера. Хlаьта керда маршруташ а я: Итале, Франце, Финлянде, Турке, иштта кхычахьа.

Укх шера этара хьалхарча доазол дехьарча экскурсе гlоргба туристаш хьатlахулча бетта. Хlаьта укх шера цу тайпарча экскурсешка дакъа лоацаргда ворхl бlаь гаргга саго. Цул совгlа цхьацдолча мехкашка лаьрхlа йолча программагlа йола туристически поездаш йохийтаргьй туристий профессиональни хьаштешка хьежжа экскурсантий группаш вlаштlа a ехкаш.

Я. БУБИЕНКО,
пенсионер.

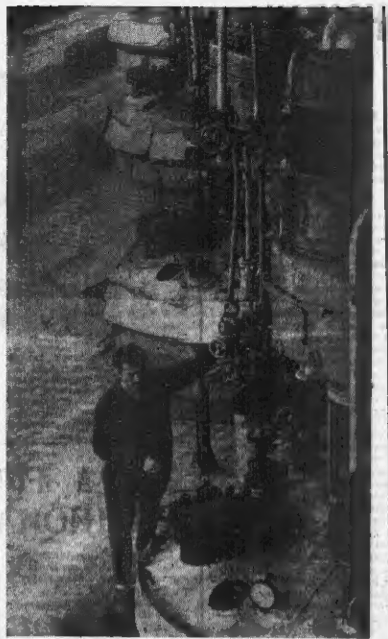

Къоаршой - Черкесс — чlоагlа дегlабена юрта боахам а болаш йола индустриальни область. Малкарча вlаста доаладеча заводашка ух хьалхара дегlа хадад [illegible] лаьккхача Урупски горнообогатительни комбината продукци. Лакхий-басарий промышленноста предприятеша лелаеча социалистически ахьe дуъ шера вlаштта хьалхарчарех илда моттиг лелаю Черкесски химически заводо. 60 мехка хlана йолаш дьнна йода низковольтни аппаратура завода продукци. Областе заводашка хьовь вахчаш тlехдийла хилларах уж чlоагlа хоатташ а вай мехка а иштта дунен кхелахьашта юкъерча рынке а. Хlара юрта я школа, клуб, библиотека, тихаш. Школьникаша шоай моттала дош учебникаш тlара.

Йислагlа иштта бlуберга дlайоаллаьа области къахьегамхоша, КПСС XXIV съездa решенеш кхоачашъяра ях а йоаршаш.

СУРТА ТlА: Черкесски химически завода карбамидаш вlуший цеха реакторски отделени.

К. ТАРУСОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ЦIЕРАХ ЛОРАЛЕЛАШ

Хамгъа боахама а хlаьта шоай гражданий шоай доаллашерех хlамашта а хlара шера чlоагlа зе дац юлача цlерашца.

Дукхагlа юкъ уж цlера кхерамах лоралалара правилаш яхар из дарах. Цхьайолча хана яланча цlераша наха хатараш а ду, (боагlабу, боабу).

Цlера кхерамалах доаллаьй цlенхаштта уйла ю предприятей, учреждений дукхагlа болча кулгалхоша, гражданаша. Цар лаьра кхетаду, цlи хьара кхерамалах правилаш телхаярах, чоагlа кулламаш хулаш хилар.

Цlераш ца юлийтаре бокъие болх бу Нохч - Гlалгlай АССР МВД пожарни охрана болхлоша, хlаьта а цlераш юлаш моттигаш нийслу.

Цlераш хьалара корттаре бахьанаш да бераш лаьрдагlа лоацах цlерах лоралуш ца хилар. Тlай цlераш йоагаш пийшаш йоалламеш йоагачеш пожарни кхерамалах правилаш телхаяр, кхиарраш.

Къаьстта кхерамe я дукха шал хулача моттигашка юлача цlераш. Нах сов дукха хиларо, уж морагlбоалаpo цlи йоас халагlа хулийт, хlана аьлча ну хана шае кlаллорбалара балхаш данза лаша.

Чlоагlа хьалал оттарах детаеча лийшашкара цlи хьара кхераш кхы тlа а чlоагlлу пийшаш дукхагlа йоагаe еш, уж цlийлуш хиларца дуаардана.

Натаген доагадеш йолча цlенаш дlоаддеча приборех пайда эца ба дукха нах, йхьабеггlа, уж йоагаеча хана лоралуш хила безаш дацлоаш царех хьажараша. Цу бахьанагlа 22 декабре цlи яьлар Москвоски переулкагlерча квартире. Керосинах йоагаеша а цу чу фагаен хулее тош яьлай гражданка Л., фаталии лота а дела чlоагlа йоага а яь, больницe кхеддий из.

Докха хатар хилад 22 декабре: № 15 йолча совхоза «Ишхойлагlчен школагlчен отделенешта юкъе газопровод ехаь. Цигара дукха гъана йоалача технически вlаштlехьа да хиларех шасоний автомашина. Шофер двигатель лотав аьнна вала, выхлопной турба эратеха сийтав хийта трубопровод ехаь гlонна хьолхаш хатта газ ийккхей.

Пачхьалкхена а бахача наха а докха зулам доал бераш цlераша дечa лоазара.

Дукхагlа хана цlи хьара берол а чlоагlагlа бахар ба йоаллашаш, бlаргаш са сы а доацаш берал цхьаь а дита дlоуш доладай - ноаной. Масала, 21 декабре Степной улицагlерча цlен вай дит шу дьнна Вахаш цхьа шу дьнна Зиван цlагlа а дита бала хиннаб. Цlишторгаш цхьа Вахас уж хьалсийгай, чуре хlамаш лота а оаша садаккха боалалаш хlур эттаб цlагlа, хlаьта лоаллахой сарнагlа а бахана тlакхьачча, шийхха а бер делла ирадальд лаьхар.

Изаморг хиннад Пржевальски улицагlерча цlагlа а. Цхьа дита бераш кlинтеторгаш сета лоаладенад, юххера а лотаденнача хьастен боанбеха хlуро са а деха йиш шу дьнна хиннa Веслан хилнав, хlаьта ихо шу хьалие кур ионe Веслан ноча хьал тlа а ихлаш больнице ангав.

Из санна хатар да хиниййтар цlи яара кхерамахи правилаш кхоачашъе, бlаргаъха саг ноаxам ма дита бераш!

Халаш, цlеро шоана юргlаш зина ца !еш, шо хьежжаш ца хуаш, докхa зулам а дергдоагa.

А. ЛЫСЕНКО,
Нохч - Гlалгlай АССР МВД УПО инспектор.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

КЕРДА ЭКСПОЗИЦИ

Нохч-Гlалгlай АССР краеведчески музей зал доаьнай кердача экспозице. Из хетаяь я спортивни гимнастика дунен абсолютни чемпионка йолча Турищева Людмилайцен цун тренер волча СССР заслуженни тренера В. С. Растороцкенех. Кхаь дакъа йийкъа я ала йиш йолаш я экспозици. Цхьа дакъа хетадаь да лакхара кхесах бола спортсменаш кийчоеш В. С. Растороцке бечa балха. Цу дакъаьнца да цlи хезача тренера музейна совгlата денна йий бахах даьше йола материалаш тlайола газеташ, журналаш, сийлен грамоташ, В. С. Растороцкена 1970 шера «СССР заслуженни тренер» яха цlи тlаверах дола удостоверени, цун Къахьегама Цlеча Байракха орден.

Школе дешаш йолча хана деза спорте лелаялебенашка Турищева Людмилас баь никъ хьахьоккхаш да дукха хетадаь дакъа. Цунна а вай Даьлен доазол дехьарча мехкашка хиннача йоагаиlча хьахьаьа дакъа лоацаш хиннача вай спортсменках, Людмилай йола материалаш тlайола вай а, кхыча мехкий а газеташ журналаш.

Иштта саккердаме да кхоалагlа дакъа а. Цунца я вай мехка а, доазол дехьарча а мехкашка чкхьальхача кхьашка дакъа лоацаш хиннача Турищева Людмилайка тийна сувенираш. Царна юкъе я Японера, США-ра, Швецера, Болгарера, Мексикера, кхычa мехкашкара ека хурийтта сувенир.

СУРТА ТlА: краеведчески музе дунен абсолютни чемпионкана Л. Турищевайнен цун тренера В. С. Растороцкенех хетаяь экспозици.

И. ПЛИЕВА сурт.

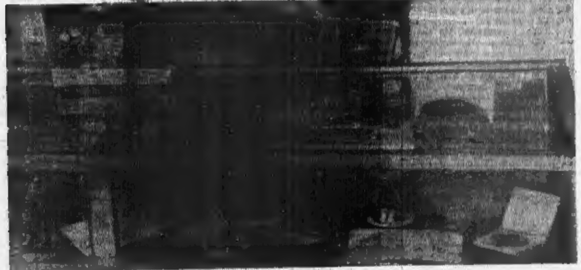

Эрсий шашкаш

Шашкисташта юкъера хьаш кlоаргlлуш йоагlа хlара тур массаза йоал. Кlезигагlа хул цхьаккха а кот ца волаш ловзаю партеш. Хьалхара ша тур чакхйоалаш турнире хьалха лаьтта Хрошки хотваьлар кхоалагlча туре а Орленкаш. Спорта мастер волча Петрова тхьа нийс хох нийча шашкир спорта мастерала кандидат вола Сиденко. Кхаь сахьата лейзачул тlехьагlа цхьаккха а кот ца волаш чакхъяьлар Гандулаевен Михинен ловзаяь парти. Хlанна котало яьккхар: Касумова —Курмаевгара, Хасуева — Газиловгара; цхьаккха а кот ца волаш чакхъяьлар Зайнабдиев — Ковтунов, Шамор — Шихарбиев, Чумаченко — Шубин партеш.

Йиълагlча туре лидер волаш хьавена Фромунин шашкир Шамова. Турнирий табице хьалхарь моттиг лоац Ковтуновгара котало а яьккха йиъ 3,5 очко йолча Саакова. Иштта дика лове спорта мастер Петров а. Тхьа шоллагlча ходагlа эшаяр цо Касумов. Газиловгара котало а яьккха турнире хьалхалаттарешта юкъе воал Михин а. Цун кхоъ очко я хlанз. Шийт турнирий хьал дакка товлир Зайнабдиевгара котало яьккхача Гандулаева а. Йиъалагlча туре иштта котало яьккхар: Сиденкос Шубингара, Шихарбиева Чумаченкогара, цхьаккха а кот ца волаш лейзар Хасуев Орленок.

В. ЖУК-ТРИПОЛИТОВ.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

22 ЯНВАРЬ

В. И. Ленина цlерагlара культура Дворец. 17.00. «Глобус» яха киполекторий. Кинопутешествий альманах. 18.00. ГНПЗ общежита. «Дуьнертла вай сага культурах» яха диспут. 18.00. Мультфильмай дезарий экран. 19.00. «Современник» яхача ансамбла концерт.

Химикий культура Дворец. Вокально - инструментальни ансамблей выступленеш. 17.00. «Іилман дьи общества хьакъехь» яха лекци. 19.00. «Хьона, Даьла! Хьона, церти» яха тематически сайре. 20.00. Кагирхой салаlара сайре.

Просвещене болхлой Цlа. 11.00. Н. А. Некрасова творчествах литературни композици.

А. М. Горьке цlерагlара клуб. 17.00. «Республик Советских» яха кинофестиваль хетаяь СССР вlашагlйоаларе 50 шу дизара. «Советская Эстония» яха фильм. 20.00. Кагирхой салаlара сайре.

Консервни завода клуб. [illegible]. Кагирхой салаlара сайре.

Пролетбата цlерагlара культура Цlа. 17.00. Сaг йоалларац яхарни торжественни регистраци яр. 18.00. «Мозк агар зье миштa хул» яха лекци. 20.00. Кагирхой салаlара сайре.

23 ЯНВАРЬ

В. И. Ленина цlерагlара культура Дворец. 10.00. «Космос паргараеча Іилманеи техникаеи карагlдаьккхараш» яха лекци. 17.00. «Глобус» яха кинолекторий. «Голубые горизонты» яха документальни фильм хьокхаргда.

Химикий культура Дворец. 17.00. «Лаадугlа нохч-гlалгlай ашараш» яха [illegible] выступлени. 19.00. Кагирхой салаlара сайре.

Просвещене болхлой Цlа. 11.00. Кинолекторий. «Саго паргараю космос» яха беседа. «Семеро в звездном-океане» яха документальни фильм хьокхаргда.

Доазол дехьара

ЛОАЦЦА

НЬЮ - ЙОРК, 20 январь. (ТАСС). 15 бутт хьалха калифорнийски Іаьдале бехке еш чувлача америкахой къонахчал доладир коммунистками еш йола суд кlезигагlа яле а ше кlира тlехьъаьнинкай.

Сан - Хосера бечa хоамех, Анджела Дэвиса «гlудакха» къахьехьарча процессе председатель даш волча судьячо Арнасона дlахьайкадьд 31 январе американски патриотками суд е оттаьь хинна ха — Анджела Дэвиса адвокаташа дlадехарашна хьоaшагlъа суд, царца суд Сан-Хосера Сан-Франциске яхьарга а хьенна.

ПАРИЖ, 20 январь. (ТАСС). Дигьлагlа да ца мадридски университета аудиториш саг чувлаца яьса йолa. Полициени репрессашта мегайзар образовани системна демократизаци ярах студенташа дlадехараш деладе. Студенташта цlенхаштта вукьелац собранеш митингаш а. Гернаца хийчъанна полицеин чераниш университетан эшнаеш хьокаш а.

ДЕЛИ, 20 январь. (ТАСС). Бонгайгаони (Ассам яха штат) хьалъе йолаьй мехдаьтта цlенделш йола пачхьалкхен завод, цунна гlодаш кургйола мехдаьтта химе предприятеш а йолаш. Пердача комплекса проектни мощность шера 1 миллион тонн продукташ йолаш хургъе. Завода лард йиллаш хиннача церемоне хьамаьл даьча премьер-министра Индира Ганди белгалдаьккхар керда предприяти хьалр индийски экономика пачхьалкхен сектор чlоагlъяра бокха лоархlам болаш хургхилар.

РИМ, 20 январь. (ТАСС). 1971 шу кхоачалуш Итале вахаш вар 55 миллион саг. Эггара дукхагlа нах бахаш я Ломбарди, Пьемонт, Эмилия-Романья, Тоскана.

Дlадахача шера ийс бетта Итале бахь нах 300 эзар сaг дукхагlа хилар.

КОММУНИСТА КЪОНАХЧАЛ

ПАРИЖ, 20 январь. (ТАСС). «Ве со-м коммуниста, — куро аьлар сун е Испане Компарте ЦК Исполкома члена Луис Лусио Лобатос. Духхьал из коммунист хиларах мадридски лаьрхlа йолча тlеша трибунало набахте валла тхьа цlа вха шу суд йиъ, 10 эзар песет гlод техар къонахчал долча испански патриота, къаьлагlарча организацена юкъе ва, «къаьлагlара пропагандистски материалаш дlайоаржеш хилар» бахьна бехке а во.

«Ве со-м коммунист, — юхьа тlа дlатlи а аийра аьлар франкистски палачашка Лусио Лобатос, — тха парте де лерхlар Испанера ерригa демократически оппозицин вlашагlтохар а да» Подрывной бlах беш хинна» яхаш шийна беш бола бехк тlа а ца лаьцаш, Лусио Лобатос аьлар, Компарте дехар да мехка дерригача демократически низама дакъа а лоацаш общество организаци».

1959 шера Луис Лусио Лобатона набахта валла 12 шу суд аьлар «митеж хьовеш хиннав» аьнна. Хlанз цун 51 шу да. Хlана цунна яь суд дlадахача шера ноябрь бетта йир, цхьабакъда испански правительство лоархlаннзар из цу сахьата нахага дlахайта, уж кхы а гlоттар кхераш. Цу приговорах боле хоам «Информасьонес» яхача испански газето самардийнахьа сирранъа мара баьзар. Набахта валла теха ха 18 шу хиннача 21 шерген, 6 беттаген, цхьан денген кхоачаш йаьхйир дlадахача шера ноябрь бетта процессе прокуроро дlадийха махиллара. Цу хана хоам бир болхлой комиссей (къайлагlарча профсоюзий) членашта Гарсиа Кресконел Санчес Фернандесан — хьалхарчоа пхи шуи шоллагlчоа кхоъи ех шу — суд яь хиларах.

Ноябрь бетта процессе Лусио Лобато къонахчал долаш духхьал оттарах дийцар испански коммунистий «Мундо обреро» яхача газето. Из вохаванзар дуккхача шераш набахта воаллаваро а, е франкистски репрессеша а, е мадридски трибунала цlаьхха а суд яро а, яхаш яздора газето. Из виза вола наха хьалхле лелаер ва, цар цlерагlа гlертар из ший судхошка. Вай новкъост Луис Лусио Лобато къонахчал долаш духхьал оттарон цо беннача хьовкхиюон франкизмаца духхьал, демократена тlехь лоаттабеча къовсама юкъеоаргба керда низаш, яхаш белгалдоахар «Мундо обреро».

ПАТРИОТАШ КОТБУВЛ

ХАНОЙ, 20 январь. (ТАСС). Къулбахен Вьетнама мохк мукъабоаккхара халкъа тlема низаш дlахо толамца тlом бу американо - сайгонски эскара духхьал.

11 январе Ратьзя яхача провинце тlом беш болча патриоташа итакъ йир марионеточни эскара чlоагlъяьча пунгта. Цу тlем тlа моастагlчуни тlеравaлар вийна а чоаган хlиная а 47 салте, яхаш хоам бу мохк мукъабоаккхара непайзбол агентство.

Бонгв яхача провинце 13 январе патриоташа гобир Тханьгой яхача юрта деттача «гражданская оборона» подразделенеха. Лоаццача хана хиннача цу тlем тlа моастагlчун 42 салтей эпсари тlеравахар, царца подразделене командир а хьаш.

МАОИСТИЙ МАЯРРА ЙОЛА ЮХЬ

УЛАН - БАТОР, 20 январь. (ТАСС). «Маоисташ империализмана тlехьалаттарaш ба» аьнна керте а еадь Монгольски халкъа-революционни парте ЦК-ан МНР Министрий Советаш орган долча «Унэн» яхача газето арахьахой барт вегlабу пекински лидерий политика гучайоаккха статья.

Мао группа аралерча политика кхе, яьду «Унэн» хадданца бурабена ба цун чурча политикаш. Тlеша — бюрократически режим а оттаь, дунен социализмана духхьалара империализма новаште гlо дьон бола цхь дlаихуха пекински шовинисташа. Из тешаша бахьду ООН дукха ха йоаццаш хиннача сесса дунен халкъашта юкъера актуальни дешаш дувцача хана КНР векилаша лаьнача позиции. Хоаш мадарра, китайски делегаци духхьал вьлар гера дlадашхара конференци яра, ядерни гера толлагeн ца хьадалгeн ца могийтaш йола лоархlамера решенеш тlаьхара.

Маоистий бокъонца йола юх гучаяьлар индо-пакистански конфликт юццача хана, яхаш белгаладоацц газета. Маьлбоалаш Пакистана къаман еэлатгара хьашташ лорадара, цlий мехкалеrа соладара, кризис политически къаьстигара Советски Союза социалистически содружества мехкаши тlехьаэттача, царна ийса духхьалара позици лаьцар КНР-ен США-и викалаша.

Американски самолеташа ДРВ территоре тlа яха а бомбаш еттайоалари Никсон КНР-е гlоргхилари вlашагl юлаесна событеш а, йоах газето дlахо.

Вlалла шеко йоацаш, белгалдоацц «Унэн», къаьстта да цa]: империализмаи агрессеи керттера низ болча Вlашагlахийттача Штаташа цхьана маоисташа шаь уш постниески кхывола халкъашта юкъерса проблемаш къастаелга.

КПСС XXIV съезде, дlалахача шера яннача вежарашта йолча коммунистически партей форумаша цlаьхха а белгалдаьхар марксизма-ленинизма лерна тlа дlахо а дунен коммунистически болчена мугlараш чlоагlагlа кхотада дезаш хилар, империализмана духхьалара цхьа фронт е хинна дlаотта дезаш хилар, хlана аьлча агрессеи реакции низай дуьт тахан социалистически содружествена духхьал дaьцна да. Дунен коммунистически болхлоий болчий бохьаб е лаьрдlа политика а лелаеш, вай лайрча атара лоархlамерча доакай хьакъетьа социалистически содружества мехкашта духхьал а яьна, Мао группах тийшабоех боаб марксизмано — ленинизмана, пролетарски интернационализма оронджаша, болхлой класса хьаштаwта, царца китайски халкъа хьаштанта а, моастагlчун империализма новкъост а хинна дlа а эттай.

ВАШИНГТОНО ДУ КХЕРАМАШ

ВАШИНГТОН, 20 январь. (ТАСС). Американски капитало къаман экономикана беча низа духхьал даьннача мехкий экономически санкцеша кхерам тlатесаш я США правительство. Американски компанеша доал деча рузкъана национализаця ечa мехкий правительствашта деш дола экономически новкъостал соцо а дергда, царна дунен халкъашта юкъера заемаш ялара духхьала а хургъа США, яхаш дувцa заявлени арахьаьккхай Кlайча цlено.

Укхаза белгалдоах Кlайча цlен заявлени эттарй хьалха американски компаней рузкъала укх тlехьарча хана каст-каста национализаци еш долча Латински Америка мехкашта духхьал ерзаь хилар. Къаьстта новкъа даьлар Вашингтона Чиле правительствас США экономически диктатах мохк мукъабоаккха прогрессивни реформаш еш, дукхача американски вlаста дола компаней рузкъана национализаци еш даь гlулакх.

ТЕЛЕВИДЕНИ

22 январь

9.05 — Массанена йола гимнастика. 9.20 — Кердадарeш. 9.45 — Телевизионни хьоашарий вeлиииах дола концерт. 10.15 — «Увазцlено». Іилман - популярни программа. 10.45 — «Салаlада морl бус» яха Чичерова конфета. Дlалоих пионерий московски Дворецa Локтeва цlерах болча иллеши халхарий ансамбли. 11.20 — «Плетвена» яха телевизионни документальни фильм. 11.15 — «Халхарий вахара». 12.30 — Телевидене Бакински студе программа. 13.15 — Бераша. [illegible] цlерах долча театра «Цlе къа» яха спектакль. 14.20 — Киножурнал. 14.40 — Хьалхалаттарех бола музыкальни передача. 15.05 — Дунен халкъашта юкъера панорама. 16.15 — Бераша. «Хьайбай дунен тlаь». 17.20 — Экономико - математически истодаеш вычислительни техникин нигьемхара лерда тlа залкъа боахама доладелга тоадаре гlулакхаш. 18.00 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 18.10 — «Кердалар лаьаре». Передача дlахьу Ираклий Андроникова Смирнова. 18.55 — Роман. «Вахара oагlонаш». Телевизионни спектакля премьера. 21.00 — «Ха». Информацеши программа. 21.30 — «[illegible] на хlама» яха художественни фильм. 23.05 — Кердадараш.

23 январь

9.05 — Бераша бола Іуйранара гимнастика. 9.15 — Кердадарш. 9.30 — [illegible]. «Турпал бетта сахьат». 10.00 — [illegible]. 10.30 — [illegible]. 11.00 — Дешархошта. Математикай бола [illegible]. 12.00 — Бераша — фильм. «Этих тайносте вlаллаш яха телевизионни художественни фильм. 9-гlа сери. 13.00 — Советски кинохроника. [illegible] 13.40 — Киножурнал. 13.50 — [illegible]. 14.00 — Интервидене. Советски Союзан Польски халкъа республики [illegible] передача. 15.00 — «Письмо» яха а «Забавный [illegible]» яха а мультфильмаш. 15.15 — Московски энергетически институте культура цlен эстрадни ансамбла концерт. 15.40 — Советски Эстонин фильмаш бlуъвешта. 16.15 — Нохч - Гlалгlай АССР-ий историкера. [illegible]. 17.00 — [illegible]. 18.00 — Кердадараш. 18.10 — Къоаная эфире а. 18.10 — «Америка гуйре — 71» яха телевизионни документальни фильм. Автор Зорин Валентин ва. 20.10 — Дlалоах СССР халкъа артиста Образцова. 20.30 — «Ха». Информацеши программа. 21.00 — «Лови Блезе» яха Оффенбаха оперетта. СССР халкъа артистий Станиславски Немирович — Данченкон цlерах долча Московски театре спектакль. 23.00 — Кердадараш.

ХАОТТАМ

Тахан республике гlолаш Грозне кlеззиг - дукха моркхаш а йолаш, йоачак а йоацаш, Іуйранна цхьацдайолча моттигашка дохк а довллаш, лоставаш хуллаш гlорахьача бoаране мух а хьекхаш ба хила а фегара температура республике гlолла 6—11, Грозне 7—9 градус шелал йолаш хила а тарлу.

Кхоанен доагlаш хургдолчу [illegible] а йолаш, лоадана [illegible] а йоацаш, цхьацдайолча моттигашка [illegible] малхбоалехьара гlаьхьача бoаране мух а хьекхаш ха хила а фегара температура бийсанна 18—23, дийнахь 4—9 градус шелал йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный-81, 364051. Ленина улица, 11 (2-гlа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-90; редактора зам. — 3-30-11; белхахоккха секретара — 3-34-30; партейни вахари, культурах, промышленностех отделий — 3-42-30; юрта боахама отдели — 3-42-28; дасьмой отделаи бухгалтери — 3-80-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революци проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный-81, 364051 ул. Ленина, 11 (2-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-90; зам. редактора — 3-30-11; ответственного секретаря — 3-34-30; отделов партийной жизни культуры и промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 3-80-71.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ0517. Заказ № 374.